Zomernota 2024

Molenlanden

Inhoudsopgave

Inleiding **3**

1.Programmaverantwoording **4**

Programma 1 – Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid **5**

A. Wonen *5*

B. Ruimtelijke Ordening *9*

C. Buitenruimte *11*

D. Verkeer en Vervoer *12*

Programma 2 – Economie, Energie en Buiten **13**

A. ***Economie*** *13*

B. ***Agrarische Economie*** *14*

C. ***Vrijetijds Economie*** *16*

D. ***Vrijetijds Economie Kinderdijk*** *17*

E. ***Arbeidsmarkt*** *19*

F. ***Energietransitie*** *19*

G. ***Afval en Circulariteit*** *21*

H. ***Klimaatadaptatie*** *22*

I. ***Landschap*** *23*

Programma 3 – Welzijn, Sociaal en Cultuur **24**

A. Versterken preventie *24*

B. Verbeteren zelfredzaamheid *26*

C. Verbeteren meedoen *28*

D. Doorontwikkelen stads- en dorpsgericht werken *30*

Programma 4 – Bestuur, Veiligheid en Dienstverlening 31

A. Bestuur *31*

B. Openbare orde en Veiligheid *32*

C. Dienstverlening *34*

1.5. Ontwikkelingen Bedrijfsvoering *36*

2. De financiële verantwoording 38

2.1 De exploitatie *38*

2.2 Investeringen *50*

2.3 Voortgangsrapportage Projecten *52*

2.4 Reserves en voorzieningen *56*

Inleiding

In deze Zomernota rapporteren we over beleidsmatige en financiële ontwikkelingen over de eerste maanden van 2024 met een doorkijk naar het einde van dit jaar. Dit is de eerste tussentijdse rapportage van de gemeente Molenlanden over het jaar 2024.

Waarom deze nota?

Tweemaal per jaar biedt het college de gemeenteraad een rapportage aan. Eén hiervan is de Zomernota, waarin het gaat over de beleidsmatige en financiële tussenstand per 1 juni. Deze nota bestaat uit twee delen. De beleidsmatige toelichting (deel 1) geeft inzicht in de voortgang op de verschillende inspanningen binnen de programma's. In deel 2 wordt een financiële tussenstand gegeven van het lopende begrotingsjaar. De geconstateerde over- en onderschrijdingen (> € 25.000) van de exploitatie- en investeringsbudgetten worden aangegeven, toegelicht en verwerkt in een begrotingswijziging.

Wat kunt u verwachten?

Deze Zomernota is gebaseerd op de Programmabegroting 2024. Deze bestaat uit vier programma's waarbij de indeling van de programma's en de financiële middelen één op één gekoppeld zijn. Wij rapporteren in deel 1 beleidsinhoudelijk en in deel 2 financieel over de vier programma's.

Wat zijn de kaders?

Het kader voor de Zomernota is artikel 6 van de Financiële verordening gemeente Molenlanden. Daarin is geregeld dat het college de raad met twee tussentijdse rapportages over de realisatie van de lopende begroting informeert:

- de Zomernota: over de stand per 1 juni;
- de Najaarsnota: over de stand per 1 oktober.

Hierdoor wordt duidelijk of de uitvoering van de begroting op koers ligt en of er aanleiding is om zo nodig bij te sturen. U stelt de Zomernota vast inclusief de hieruit voortvloeiende begrotingswijziging.

Voortgangsrapportage projecten

Als onderdeel van de doorontwikkeling Projectmatig Werken is afgesproken dat we in de Zomer- en Najaarsnota rapporteren over de uitvoering van de grote projecten. We rapporteren op hoofdlijnen over de projectbeheersingsaspecten geld, tijd, organisatie, informatie, kwaliteit, draagvlak en risico's.

1.Programmaverantwoording

De programma's in de gemeentebegroting 2024 zijn de volgende:

1. Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid;
2. Economie, Energie en Buiten;
3. Welzijn, Sociaal en Cultuur;
4. Bestuur, Veiligheid en Dienstverlening

Per programma is er een zogeheten 'Verkeerslicht rapportage' opgenomen om de voortgang per programma onderdeel weer te geven. Daarbij wordt vanuit drie invalshoeken naar de verschillende beleidsvoornemens gekeken:

- wordt het doel dit jaar gehaald zoals dat is beschreven in de begroting (doel);
- wordt het doel ook dit jaar behaald of is dat niet meer haalbaar (tijd);
- wordt het beleidsvoornemen gerealiseerd met de in de begroting gevoteerde middelen (geld);

Voor de verschillende invalshoeken hebben de kleuren de volgende betekenis.

Doel

Het resultaat wordt behaald	
Het resultaat wordt deels behaald	
Het resultaat wordt niet behaald	

Tijd

De uitvoering loopt volgens planning	
De uitvoering verloopt niet geheel volgens planning	
De uitvoering blijft achter op de planning	

Geld

De uitvoering van het resultaat wordt gerealiseerd binnen het vastgestelde budget	
De uitvoering van het resultaat wordt naar alle waarschijnlijkheid niet binnen het beschikbare budget uitgevoerd. Er dreigt een budget over- of onderschrijding	
De uitvoering van het resultaat zal niet lukken binnen het beschikbaar gestelde budget of het budget is overschreden	

Programma 1 – Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid

A. Wonen

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
A.1. Voorzien in de woonbehoefte, zoals beschreven in de Woonvisie Molenlanden 2020 - 2024.	• **Versnellen van de woningbouw door (A.1).** o het aantal uren van de Programmamanager Versnelling Woningbouw uit te breiden; o de Regionale realisatieagenda uit te voeren, met afspraken over de kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen voor woningbouw; o een creatieve visie en uitvoeringsprogramma op te stellen voor het realiseren van betaalbare woningen. *Toelichting: We bouwen in de periode tot 2030 1.460 woningen om de woningvoorraad op peil te brengen. We streven 200 nieuwe woningen per jaar. We zetten vooral in op de bestaande, grote en kansrijke plannen binnen het programma Versnelling Woningbouw en sluiten we aan op landelijke, provinciale en regionale initiatieven zoals de Nationale woon- en bouwagenda.*			
	• **Het volkshuisvestingsprogramma opstellen dat in plaats komt van de woonvisie (A.1).** *Toelichting: Het Volkshuisvestingsprogramma wordt op basis van de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrvh) een verplicht programma onder de Omgevingswet. Het Volkshuisvestingsprogramma is breder dan een woonvisie. De gemeente moet de lokale behoefte zelf onderbouwen. Daarvoor hebben we een groter budget geraamd.*			
	• **Huisvestingsverordening opstellen (A.1).** *Toelichting: De Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrvh) verplicht een huisvestingsverordening. We bereiden de verordening voor in regionaal verband. We ramen extra budget voor het begeleiden van dit proces vanwege de beperkte personele capaciteit en de toenemende werkdruk.*			
	• **Asielzoekers opvangen (A.1).**			

	Toelichting: invulling geven aan de opgave om asielzoekers op te vangen, passend bij de schaal en de kernen van Molenlanden.			
	• **Uitvoeringsprogramma's opstellen in samenwerking met de netwerkpartners ter uitvoering van de Woonzorgvisie (A.1).**			
	• **Meerjarige afspraken over het woonbeleid maken, uitvoeren en monitoren in samenwerking met woningcorporaties en huurdersorganisaties (A.1).** *Toelichting: De meerjarige prestatieafspraken lopen van 2022-2024. Vanaf 2024 maken we nieuwe meerjarige afspraken. Jaarlijks maken we met onze partners een uitwerking, waarin we de afspraken voor dat jaar concretiseren. De afspraken gaan onder andere over: het betaalbaar en beschikbaar houden van woningen in de sociale huursector, verduurzaming, bijzondere doelgroepen en leefbaarheid.*			
	• **We doorlopen in 2024 een pilot voor de opvang en huisvesting in eventuele bijzondere woonvormen voor verschillende kwetsbare doelgroepen (onder andere: statushouders, Oekraïners en jongeren met een beperking) (A.1).**			
	• **Uitvoering geven aan de beleidsnotitie Beleidsnotitie huisvesting (groepen) arbeidsmigranten Molenlanden (A.1).** *In 2022 is het beleid geactualiseerd. Daarbij is de mogelijkheid ontstaan om locaties te onderzoeken op bedrijventerreinen. Voor deze locaties zijn meerdere gesprekken gevoerd met eigenaren. Zij zijn hun plannen aan het voorbereiden. Daarnaast is het beleidskader ontwikkeld om milieutechnisch de juiste afweging te maken voor deze verzoeken.*			
	• **Woonwagenbeleid opstellen (A.1).** *Toelichting: Hierin beschrijven we hoe we omgaan met toekomstige aanvragen voor woonwagenbewoning en hoe we omgaan met de huidige locatie.*			

Toelichting

Versnellen van de woningbouw door (A.1)
Het aantal uren van de van de Programmamanager Versnelling Woningbouw zijn uitgebreid, dit resultaat is behaald conform planning en beschikbaar personeelsbudget. De Regionale realisatieagenda (woondeal) heeft een looptijd van 10 jaar en bevat verschillende kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen voor woningbouw. De vervolgstappen/afspraken zijn een uitvoeringsagenda met daarbij een voortgangsrapportage. Echter er is hiervoor geen budget opgenomen. Het opstellen van een visie en uitvoeringsprogramma voor het realiseren van betaalbare woningen, wordt meegenomen in de actualisatie van de Woonvisie (Volkshuisvestelijk programma onder Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrvh)). Naast de doelstelling vanuit de huidige Woonvisie is in het Coalitieakkoord 2022-2026 een aanscherping opgenomen ten aanzien van de kwantitatieve opgaven voor de woningbouw, namelijk de realisatie van 800 woningen in deze collegeperiode. Hiervoor is echter geen extra budget beschikbaar gesteld om extra kennis en/of kunde in te schakelen indien nodig.
Er is een budget gewenst van €40K voor het programma Versnelling Woningbouw.

Huisvestingsverordening opstellen (A.1)
Het wetsvoorstel introduceert verplichting voor de gemeenten om een huisvestingsverordening vast te stellen met een urgentieregeling. Daarnaast verplicht het wetsvoorstel gemeenten om regionale afspraken te maken over de evenwichtige verdeling van de huisvestingsopgave van wettelijk verplichte urgent woningzoekenden.

Asielzoekers opvangen (A.1)
Wij zijn de mogelijke komst van 4 opvanglocaties voor maximaal 75 bewoners aan het voorbereiden. Helaas moest dat even op zich laten wachten omdat de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne prioriteit had.
In de raadsvergadering van 12 december 2023 zijn criteria vastgesteld voor de lange termijn opvang van asielzoekers. Bij die gelegenheid is door uw raad een motie aangenomen over het betrekken van inwoners bij opvanglocaties voor asielzoekers en vluchtelingen. Wij benutten de zomerperiode 2024 voor de voorbereiding van de uitvoering van de motie en richten ons daarbij op een passende aanpak voor het gesprek met onze inwoners in september 2024.

Uitvoeringsprogramma's opstellen in samenwerking met de netwerkpartners ter uitvoering van de Woonzorgvisie (A.1)
De uitvoeringsprogramma's van de Woonzorgvisie worden samengevoegd met de uitvoeringsprogramma's van de visie Sociaal domein. Een gezamenlijke aanpak hierin wordt verder uitgewerkt.

We doorlopen in 2024 een pilot voor de opvang en huisvesting in eventuele bijzondere woonvormen voor verschillende kwetsbare doelgroepen (onder andere: statushouders, Oekraïners en jongeren met een beperking). (A.1)

Deze pilot is in verband met gewijzigde omstandigheden onder gesplitst in twee verschillende (deel)projecten namelijk: 1. Flexwonen voor spoedzoekers (o.a. statushouders en jongeren met een beperking) en Huisvesting Oekraïners.
De deelopdracht Flexwonen is onderzocht echter in de vorm van tijdelijke woningen is dit financieel niet haalbaar en wordt er nu gekeken naar de andere vorm van Flexwonen met vaste woningen die verhuurd worden onder een tijdelijk contract.
2. De huisvesting van Oekraïners is ontkoppeld van Flexwonen en/of het vestigen van een asielopvang. Na beëindiging van bewoning door de Oekraïners treedt de gemeente in overleg met omwonenden over een verdere bestemming van het pand of locatie.

Uitvoering geven aan de beleidsnotitie huisvesting tijdelijke werknemers (voorheen: arbeidsmigranten). (A.1)
Hierbij wordt opgemerkt dat er geen budget is voor dit doel. Vanuit reguliere capaciteit bij team Leefomgeving wordt een actieve faciliterende houding aangenomen richting partijen met initiatieven, teneinde te bevorderen dat er kansrijke initiatieven worden ingediend voor de huisvesting van tijdelijke werknemers. In de tweede helft van dit jaar wordt de balans opgemaakt of deze werkwijze voldoende oplevert. Zo niet, dan wordt mogelijk bij de begroting 2025 budget gevraagd voor meer gerichte inzet op dit onderwerp. Initiatieven die worden ingediend, blijken soms voor onwenselijke locaties. Daarnaast blijken initiatieven en de gemeentelijk beleidsnotitie niet automatisch op elkaar aan te sluiten, waardoor meer afstemming en tijd benodigd is. Het beleidskader om de milieuthema's goed af te kunnen wegen, is in concept gereed en zal medio 2024 door het college worden vastgesteld.

B. Ruimtelijke Ordening

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
B.1. Behouden en doorontwikkelen van vitale kernen en een vitaal buitengebied.	• **We denken mee met de initiatiefnemer om ruimte te bieden aan initiatieven die hieraan bijdragen. We onderkennen de ruimtelijke dynamiek van de kernen, linten en het buitengebied. We denken mee met de initiatiefnemer om ruimte te bieden aan initiatieven die hieraan bijdragen. Daarbij zijn we kritisch op of het bijdraagt aan het landschap en andere waarden. Instrumenten die we hiervoor inzetten zijn de intake- en omgevingstafel (B.1- B.3).**			
	• **We investeren in water als beleidsterrein (B.1). Dit doen we om een bijdrage te leveren aan het onderwerp vitaal buitengebied.**			
	• **We doen een eerste aanzet in de Omgevingsvisie om een Fonds Bovenwijksevoorzieningen af te kunnen wegen en in te kunnen gaan stellen (B.1 – B.3).**			
B.2. Tijdig inspelen op trends, opgaven en ontwikkelingen.	• **De Omgevingsvisie met een vervolgaanpak laten vaststellen voor 1 januari 2027 (B.2 - B.4).**			
	• **Zicht houden en krijgen op (nieuwe) bovenlokale opgaven en ontwikkelingen waarbij wij een vanzelfsprekende (samenwerkings)partner zijn (B.2).**			
	• **Samenwerkingspartner zijn bij- en adviseren over landelijke en regionale opgaven die voortkomen uit de Energietransitie zoals de opgave voor een nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding en de opgave voor ruim 200 extra trafohuisjes in de gemeente (B.2 – B.4).**			
B.3. Behouden en waar mogelijk verbeteren van het karakteristieke landschap en de kwaliteit van de (lint)bebouwing van onze gemeente, met ruimte voor nieuwe initiatieven die passend zijn in het gebied.	• **Adviseren over en input leveren ten behoeve van de Rijksnota Ruimte, de bijbehorende provinciale ruimtelijke puzzel en de herziening van het provinciale omgevingsbeleid (B.3).**			

B.4. Met inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden zorgen voor een betere ruimtelijke inrichting van ons gebied.	• **Verder uitwerken van processen en het werken met de Omgevingswet optimaliseren (B.4).**			
	• **Vervolgstappen nemen naar een gebied dekkend omgevingsplan in 2029. De Omgevingswet stelt als uiterlijke termijn einde 2031 (B.4).**			
	• **Deelnemen aan bovenlokale samenwerkingsverbanden en adviseren waar het gaat om landelijke en regionale opgaven (B.4 - B.5 - B.6).**			
	• **We haken aan bij- en adviseren over landelijke en regionale opgaven die voortkomen uit de Energietransitie (B.4).**			

Toelichting

We denken mee met de initiatiefnemer om ruimte te bieden aan initiatieven die hieraan bijdragen. Instrumenten die we hiervoor inzetten zijn de intake- en omgevingstafel. (B.1- B.3).
Hierbij wordt opgemerkt dat nu de Omgevingswet in werking is getreden, veel capaciteit benodigd is om de intake- en omgevingstafel goed te laten werken en om initiatieven verder te kunnen brengen middels BOPA of Omgevingsplanprocedure. Daarnaast blijft het aantal initiatieven onverminderd groot en wordt de complexiteit per initiatief steeds groter. Dit alles zet het meedenken met de initiatiefnemer en het behandelen van initiatieven onder druk. Om die reden is extra inhuurbudget gevraagd voor team Leefomgeving voor de tweede helft van 2024. Het VAB-beleid is geactualiseerd en vastgesteld door uw raad begin 2024, waarbij een VAB-loket en sloopbank zijn genoemd als nieuwe instrumenten. Verdere uitwerking van het VAB-beleid is op dit moment onder handen.

Zicht houden en krijgen op (nieuwe) bovenlokale opgaven en ontwikkelingen waarbij wij een vanzelfsprekende (samenwerkings)partner zijn. (B.2)
Hierbij wordt opgemerkt dat nieuwe landelijke regelgeving ten aanzien van de verduurzaming en organisatiegraad van bedrijventerreinen en het Molenlandse beleidskader voor bedrijvigheid ook capaciteit vergt vanuit de ruimtelijke kant. In het uitvoeringsprogramma bedrijvigheid of bij de begroting 2025 wordt zal gevraagd worden om extra middelen.

Samenwerkingspartner zijn bij en adviseren over landelijke en regionale opgaven die voortkomen uit de Energietransitie zoals de opgave voor een nieuwe 380kV-hoogspanningsverbinding en ruim 200 extra trafohuisjes in de gemeente plaatsen (B.2 – B.4)
De samenwerking intern tussen teams en extern met partijen zoals provincie, Tennet, Stedin, Ministerie EZK verloopt goed. De opgaven en de ruimtelijke consequenties worden steeds helderder, waardoor ook duidelijk begint te worden hoeveel capaciteit deze opgave vergt van team Leefomgeving voor in ieder geval de komende jaren. Bij de begroting 2025 zal hier zonodig middelen voor worden gevraagd.

Verder uitwerken van processen en het werken met de Omgevingswet optimaliseren. (B.4)
We zijn op 1 januari 2024 gestart met het in praktijk uitvinden hoe met de Omgevingswet te werken. We zitten in de overgangsfase waarbij nog veel aanvragen onder de oude wet afgerond moeten worden en tegelijkertijd nieuwe aanvragen onder de Omgevingswet binnenkomen. De nadruk ligt op dit moment op wennen, het optimaliseren komt later, zo mogelijk in de tweede helft van dit jaar. Er is dus nog geen signaal dat het dit jaar niet lukt om de processen goed uit te werken en het werken te optimaliseren. De beoordeling staat daarom voor wat betreft doel/tijd/geld op groen. Uit analyses en doorrekeningen blijkt dat veel van de huidige inhuurcapaciteit bij team Leefomgeving, boven op de vaste formatie, structureel benodigd zal zijn. Bij de begroting 2025 zal hier zonodig structurele middelen voor worden gevraagd. In aanloop naar de Omgevingswet is de formatie van team Leefomgeving en team Omgevingsvergunning nauwelijks aangepast, zodat eerst ervaring opgedaan kon worden met het werken onder de Omgevingswet en de structurele capaciteit die daarbij nodig is.

Vervolgstappen nemen naar een gebied dekkend omgevingsplan in 2029. (B.4)
Als vervolgstap is een regieteam Omgevingsplan ingesteld dat bemand wordt met adviseurs van team Leefomgeving. Naast het reguliere r.o.-werk zorgen zij ervoor dat het Omgevingsplan volledig herzien wordt en in de tussentijd ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt middels een Omgevingsplan. Een overzicht met een gefaseerde aanpak van het Omgevingsplan en globale planning zal na de zomer dit jaar met uw raad worden gedeeld. De eerste vingeroefeningen laten zien dat het (gefaseerd) herzien van het Omgevingsplan een aanzienlijke klus is en niet ‘zomaar’ erbij gedaan kan worden. Om die reden is de beoordeling voor tijd op oranje gezet. Op dit moment lijkt voldoende budget voor dit jaar beschikbaar om capaciteit en advies in te kunnen huren. Het uiteindelijke doel om voor 2032 een gebiedsdekkend Omgevingsplan te hebben komt vooralsnog niet in gevaar. Indien nodig zal in de begroting 2025 aanspraak worden gedaan op de reserve Omgevingswet.

C. Buitenruimte

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
C.1. Een buitenruimte waarin onze inwoners en bezoekers zich comfortabel en veilig voelen. (C.1). We vertalen dit naar passende fysieke inrichting (inclusief dagelijks beheer) die voorziet in: ○ voldoende groen, water en speelgelegenheid;	• **Beheren en herinrichten van onze buitenruimte op basis van het vastgestelde integraal beheerplan Buitenruimte (C.1).** **Het integraal beheerplan is geactualiseerd aan de hand van de door de raad vastgestelde uitgangspunten:** ○ **op orde brengen en houden van het basisbeheer;** ○ **realiseren van een toegankelijke buitenruimte (VN-verdrag);** ○ **omvormen van trapveldjes naar beweegparken (Sportakkoord);** ○ **uitbreiden areaal bomen;**			

○ voldoende bereik per openbaar vervoer, fiets en auto; ○ ruimte voor ondergrondse infrastructuur; ○ een aantrekkelijke, toegankelijke en veilige leefomgeving; ○ een klimaatbestendige- en duurzame leefomgeving.	○ **aanleg natuurontwikkelingsgebieden.**			
	• **Onderhouden van de sportaccommodaties (C.1).**			
	• **Naast het reguliere onderhoud zullen vanuit het meerjarenplan de volgende projecten worden uitgevoerd:** ○ **renovatie natuurgrasvelden bij ASV Arkel, SteDoCo en vv Nieuw-Lekkerland;** ○ **renovatie kunstgrasveld vv Peursum.**			

Toelichting

n.v.t.

D. Verkeer en Vervoer

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
D.1. Een goed bereikbare gemeente met veilige wegen.	• **De Mobiliteitsvisie afronden (D.1).**			
	• **Bij geplande grootschalige werkzaamheden actief sturen op het beperken van de overlast bij weggebruikers. En we voorkomen zoveel mogelijk sluipverkeer. Hiervoor sluiten wij aan bij de Bereikbaarheidsaanpak Drechtsteden en Alblasserwaard (D.1).**			

	• **Voor de Voorstraat/Sluis in Groot-Ammers onderzoeken we de mogelijkheden om de leefbaarheid te verbeteren en de verkeersveiligheid te bevorderen (D.1).**			
	• **Werken aan de herinrichting van de Molenstraat in Kinderdijk (D.1).**			
D.2. Ketenmobiliteit die zich aanpast aan maatschappelijke ontwikkelingen.	• **Verbeteren van de bereikbaarheid van het openbaar vervoernetwerk met bijvoorbeeld de inzet van deelfietsen bij OV-haltes op knooppunten (D.2).**			

Toelichting

Verbeteren van de bereikbaarheid van het openbaar vervoernetwerk met bijvoorbeeld de inzet van deelfietsen bij OV-haltes op knooppunten. (D.2)

In samenwerking met provincie en Qbuzz ligt een plan klaar voor deelfietsen en is er een verdeling voor de investering gemaakt. Echter is er bij de provincie intern onenigheid over de investering, waardoor het voornemen voor de start is uitgesteld naar begin 2025. Vanuit de gemeente kijken we ondertussen verder naar andere mogelijkheden.

Werken aan de herinrichting van de Molenstraat in Kinderdijk. (D.1)

De werkzaamheden van de reconstructie Molenstraat en Entreezone zijn uit elkaar getrokken. De voorbereiding voor de Molenstraat wordt een apart werk, het resultaat wordt overigens wel bereikt conform plan. De planning loopt deels vertraging op vanwege de rioleringsopgave voor het afkoppelen van regenwater van de Schanspolder, dit komt er extra bij. Naar alle waarschijnlijkheid is de uitvoering van het resultaat niet binnen het beschikbare budget uitgevoerd omdat de bouwkosten sinds het beschikbaar stellen van het budget exponentieel zijn gestegen.

Programma 2 – Economie, Energie en Buiten

A. Economie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
A.1. Ruimte voor innovatie en ondernemen, zowel in onze dienstverlening als in het aanbod van bedrijventerreinen, waarbij ondernemers elkaar weten te vinden.	• **Een uitvoeringsagenda opstellen om de doelen uit het Beleid Bedrijvigheid te bereiken. Wordt een toekomstbestendig aanbod van bedrijventerreinen, voldoende uitbreiding en eventueel nieuwe bedrijventerreinen en passende bedrijfslocaties in de linten (A.1).**			

	• **De ruimtelijke procedure van de bedrijfsontwikkeling Parallelweg te Schelluinen begin 2024 afronden en daarna het vergunningsverleningstraject verder te doorlopen (A.1).**			
	• **Bijdragen aan de uitvoering van de regionale bedrijventerreinenvisie Zuid-Holland-Zuid (A.1).**			
	• **Uitvoering geven aan de campagne Koop Lokaal (A.1).**			
A.2. Goede aansluiting van onderwijs op behoefte van ondernemers aan (lokale) arbeidskrachten.	• **Inzetten op een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en ondersteunen initiatieven daartoe (A.2).** *Toelichting: We willen de bedrijvigheid en bedrijventerreinen optimaliseren, passend in de omgeving. Met meer bedrijven die werkgelegenheid bieden aan de lokale beroepsbevolking. En hierdoor meer kansen voor jongeren op de lokale arbeidsmarkt. We hebben oog voor de vele ondernemers die niet gebonden zijn aan de bedrijventerreinen. Mogelijkheden in de linten voor passende (kleinschalige) bedrijvigheid benutten we en bij overlast gevende situaties zijn we actief in het faciliteren van een herontwikkeling. We willen het aanbod bedrijventerreinen voor Molenlandse bedrijven vergroten, want er is een tekort. Ook is goede aansluiting van onderwijs op de behoefte van ondernemers aan (lokale) arbeidskrachten van belang.*			

Toelichting

N.V.T.

B. Agrarische Economie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
B.1. Een toekomstbestendige, duurzame, agrarische sector die zich verder kan ontwikkelen naar een duurzamere landbouw met nieuwe verdienmodellen waarbij verbreding en diversifiëring van de bedrijfsvoering mogelijk is.	• **Uitvoering geven aan het vergunningenloket en stikstofbank.** *Toelichting: Veel boeren in de Alblasserwaard hebben vragen rondom hun vergunning. Het is van belang dat alle boeren op een gelijkwaardige manier kunnen nadenken over hun toekomst. Dat betekent dat er oplossing moet komen voor PAS-melders, niet melders en interimmers. Van daaruit kunnen we verdere stappen zetten op het gebied van Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Tevens willen we komen tot de oprichting van een stikstofbank op het niveau van de*			

	Alblasserwaard. Stikstofreductie die we in het gebied realiseren, willen we benutten voor de ontwikkeling van landbouw, natuur en woningbouw.			
	• **Een coöperatieve grondbank vormgeven.** *Toelichting: Doel van de boerengrondbank is werken aan duurzaam toekomstperspectief. Zo kunnen we vanuit boerenperspectief werken aan maatschappelijke opgaven. Samen met partijen uit het gebied beschrijven we in stappen hoe we een coöperatieve grondbank in 2024 vorm kunnen geven.*			
	• **Samen met OZHZ/NVWA brengen we de regels rond voedselveiligheid in beeld voor de verkoop van boerderijproducten (B.1).**			
	• **In samenwerking met agrarische ondernemers, boerenorganisaties en gebiedsplatform werken we, als daar draagvlak voor is, aan een deelgebiedsplan Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) (B.1).**			
	• **We participeren ambtelijk en bestuurlijk in het traject van het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied. We zetten het voorzitterschap van de Regiegroep NPLG Alblasserwaard voort (B.1).**			
	• **Uitvoeren van het visiedocument Landbouw in samenwerking met de stakeholders (B.1).**			
	• **We ondersteunen de ontwikkeling van een agri- en foodcampus onder de voorwaarde dat dit een innovatie hub wordt waarin overheid, onderwijs, ondernemers samenwerken aan toekomstbestendige veenweiden.**			
	• **Voortzetten pilots drukdrainage en onderwaterdrainage (B.1).**			
	• **In 2024 geven we uitwerking aan het geactualiseerde beleid vrijkomende agrarische bebouwing.**			

Toelichting

Uitvoering geven aan het vergunningenloket en stikstofbank en een coöperatieve grondbank vormgeven (B.1).

Het vergunningenloket is opgericht en is een samenwerking tussen de Omgevingsdiensten en Provincie Zuid-Holland. De eerste ervaringen worden nu opgedaan en er zijn reeds enkele aanvragen ontvangen. Om de bekendheid van het vergunningenloket te vergroten zijn alle boeren aangeschreven om het vergunningenloket onder de aandacht te brengen van de doelgroep. De verwachting was dat het aantal vragen na deze aanschrijving zal gaan toenemen en dit we zien inmiddels ook, dat is positief. Met het vergunningenloket willen we ernaar toewerken dat:

1) Alle agrarische bedrijven duidelijkheid krijgen over hun situatie;

2) Alle agrarische bedrijven duidelijkheid krijgen over handelingsperspectief;
3) Bedrijven die niet te verwijten valt dat deze geen NW-wet vergunning hebben, krijgen een juridische houdbare NB wet vergunning of vergelijkbaar.

Onderzoek regels voedselveiligheid (B.1). Hier zijn we het eerste half jaar nog niet aan toegekomen. De verwachting is dat we dit het 2e helft van het jaar kunnen oppakken.

C. Vrijetijds Economie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
C.1. Verhogen van bestedingen en werkgelegenheid in de vrijetijdssector.	• **Organiseren van toeristische, recreatieve ondernemersavonden, bedrijfsbezoeken en aanbieden "Ken uw gast traject" om toeristisch, recreatief aanbod kwalitatief te verbeteren (C.1, C.2, C.3).**			
	• **Aanleg van het Struinpad. We gaan door met de aanleg van het pad waar we in 2023 mee gestart zijn en streven ernaar om het Struinpad eind 2024 op te leveren (C.1, C.2, C.3).**			
	• **Uitvoeren verkenning Agrotoerisme Molenlanden (C.)**			
C.2. Toerisme is in balans: Toerisme & Recreatie zorgen niet voor overlast (bij inwoners of het landschap), maar dragen bij aan maatschappelijke doelen, zoals duurzaamheid, leefbaarheid, mobiliteit, bewegen & gezondheid, educatie en opleidingen.	• **Verzamelen cijfers om kennisfundament recreatie en toerisme op orde te krijgen en te kunnen sturen in het kader van 'toerisme is in balans'(C.2).**			
	• **In 2023 is er een analyse gemaakt van de toeristische bebording binnen gemeente Molenlanden. We gaan in 2024 waar nodig de bebording vervangen, verwijderen of bijplaatsen. (C.2, C.5).**			
C.3. Toeristen komen specifiek voor het 'verhaal van Molenlanden'. Dit doen we door de beleving van landschap, kernen en iconen te vergroten.	• **Ontwikkelen 'recreatie- en cultuurkaart' voor inwoners en toeristische bezoekers (C.3, C.4).**			

C.4. Door gebiedsmarketing en promotie staat Molenlanden 'op de kaart'. Hiervoor werken we samen met onder meer de provincie en marketingpartners.	• **Samen met stakeholders opzetten van Destinatie Marketing Organisatie (DMO) voortbordurend op het platform 'Ontdek de Alblasserwaard' (C.4).**			
C.5. Het recreatieve routenetwerk (fietsen en vooral wandelen) wordt meer fijnmazig en verkeersveilig.	• **Beter benutten van de fiets-, wandel- en vaarroutenetwerken om inwoners en bezoekers te stimuleren de Alblasserwaard op de fiets, te voet of over water te bezoeken. We zorgen ervoor dat de basis (beheer en onderhoud) van het fiets- en wandelroutenetwerk op orde is en dat het wandelroutenetwerk fijnmaziger wordt (C.5).**			

Toelichting

Samen met stakeholders opzetten van Destinatie Marketing Organisatie (DMO) voortbordurend op het platform 'Ontdek de Alblasserwaard'. (C.4) Plattelandsvereniging Den Hâneker verzorgt de toeristisch, recreatieve gebiedspromotie door middel van het platform *Ontdek de Alblasserwaard*. In 2022 sloten we als gemeente een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) af met Den Hâneker met daarin afspraken over toeristisch, recreatieve gebiedsmarketing. De DVO was alleen geldig voor het jaar 2022. In 2022 en 2023 hebben diverse gesprekken plaatsgevonden tussen gemeente, Den Hâneker en stakeholders zoals de SWEK. Dit heeft nog niet geleid tot het opzetten van een zogenaamde Destinatie Marketing Organisatie (DMO). De wens voor zo'n zelfstandige DMO (los van Den Hâneker) leeft wel bij den Hâneker, de overige stakeholders en ook bij de gemeente. Reden dat er vertraging is in dit traject is dat er een bestuurlijke wissel heeft plaatsgevonden bij Den Hâneker en dat men wat betreft het Platform *Ontdek de Alblasserwaard* nog vast zit aan regels die de ooit ontvangen LEADER-subsidie met zich meebrengt. Verwachting is dat dit jaar verder gesproken wordt over de toekomst van *Ontdek de Alblasserwaard* en een breed gedragen DMO en dat in 2025 daadwerkelijk een aparte DMO (waarschijnlijk in de vorm van een stichting) wordt opgericht.

D. Vrijetijds Economie Kinderdijk

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
D.1. Het icoon Kinderdijk vertelt een authentiek en aansprekend verhaal.	• **Het uitvoeringsprogramma Kinderdijk verder verfijnen, invullen en uitvoeren (D1 t/m D5).** *Toelichting: Niet alleen Molenlanden staat voor investeringen. Ook de gemeente Alblasserdam, de SWEK, het Waterschap en de Provincie dragen hun steentje bij. Elke investering dekken we door exploitatie-inkomsten dan wel door het verrekeningsmechanisme dat met het ondertekenen van de Samenwerkingsovereenkomst Kinderdijk (SOK) is vastgelegd.*			

	Een update van het uitvoeringsprogramma wordt voorgelegd aan de gemeenteraad zodra het Bestuurlijk Platvorm Kinderdijk hierover positief heeft geadviseerd (herfst 2024).			
D.2. De dorpen Kinderdijk en Alblasserdam ontwikkelen zich in de luwte van de toeristenstroom.				
D.3. De verkeersveiligheid en leefbaarheid vergroten we door een optimale grip op alle bezoekersstromen naar het Werelderfgoed over weg en water.				
D.4. De bestuursstructuur is slagvaardig en flexibel, op alle niveaus voelen belanghebbenden (dus ook bewoners) zich vertegenwoordigt bij de ontwikkeling van Kinderdijk.				
D.5. De gezonde exploitatie van Kinderdijk herstelt zich na de coronacrisis.				

Toelichting

Het uitvoeringsprogramma Kinderdijk verder verfijnen, invullen en uitvoeren. (D1 t/m D5).
Een update van het uitvoeringsprogramma wordt voorgelegd op de gezamenlijke radenbijeenkomst op 2 oktober 2024.

Een visie “bezoekersmanagement” is in voorbereiding en zal medio dit jaar met de raad gedeeld worden. Deze visie adviseert ons hoe we de toeristenstroom kunnen managen ten gunste van o.a. de dorpen Kinderdijk en Alblasserdam. De kosten die hiermee samenhangen vragen wel om aandacht. In de visie “bezoekersmanagement” zal zeker aandacht worden gegeven aan het vervoer over water.
In de herziene planvorming betreffende het ontwerp bestemmingsplan Entreegebied gaat veel aandacht naar de verkeersveiligheid.

De huidige bestuursstructuur is slagvaardig. BPK en Kernteam functioneren naar behoren. Een regieteam is samengesteld (ter vervanging van de gebiedsregisseur) en komt wekelijks bij elkaar. Ook is er een werkoverleg in het leven geroepen tussen Alblasserdam, SWEK en Molenlanden om de dagelijkse aandachtspunten te stroomlijnen. In de planning van het (herziene) ontwerp bestemmingsplan is een ruim

overleg met stakeholders en bewoners opgenomen. Bezoekersaantallen herstellen zich (anno 2024 op niveau van voor Corona) en daarmee ontstaat er ook weer een gezonde exploitatie van Kinderdijk.

E. Arbeidsmarkt

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
E.1. Aansluiting van vraag en aanbod van arbeidskrachten in de regio verbeteren, waarbij we optimaal gebruik maken van ieders mogelijkheden.	• **Deelnemen aan het RMT (Regionaal MobiliteitsTeam) AV werkt door (E.1).**			
	• **Financieel en inhoudelijk bijdragen aan het i_lab in Gorinchem (E.1)**			
	• **Continueren en herijken van de activiteiten op het gebied van Onderwijs (E.1).** *Toelichting: Per activiteit wordt bekeken of deze nog voldoet aan de huidige wensen en behoeften van de deelnemers (onderwijs en ondernemers).*			
	• **Deelnemen aan de arbeidsmarktregio en de activiteiten die daaronder vallen (E.1).**			
	• **Versterken van bestaande initiatieven en structuren zoals de Sity academy en bijdragen aan nieuwe activiteiten zoals het begeleiden van asielzoekers en Oekraïense vluchtelingen naar werk (E.1).**			

Toelichting

N.V.T.

F. Energietransitie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
F.1. Een betaalbare en betrouwbare duurzame energievoorziening voor onze inwoners en bedrijven. Waarbij we opwekken, opslaan en gebruik van energie zo dicht	• **Met Stedin en ondernemers werken aan het verminderen van en op langere termijn oplossen van de ontstane netcongestie en aansluitingsproblemen in het oostelijk deel van onze gemeente en aan het voorkomen hiervan in het deel van onze gemeente dat hier nog niet mee te maken heeft. We doen dit door te zoeken naar**			

mogelijk bij elkaar organiseren conform de klimaatdoelstellingen.	**innovatieve oplossingen om het opwekken en gebruik van energie, de opslag en warmtetransitie in onze kernen en op bedrijventerreinen aan elkaar te verbinden ('energiehubs') (F.1).**			
	• **Energietransitie koppelen aan ruimtelijk beleid en gebiedsontwikkelingen. We nemen (waar mogelijk) kaders en regels op in de omgevingsvisie en het omgevingsplan (F1).**			
	• **Uitvoeren van projecten, acties en diensten die in het Uitvoeringsprogramma (F1 en F2) Duurzaamheid en Klimaat zijn opgenomen, op basis van de vastgestelde RES 1.0, de Transitievisie warmte.**			
	• **Faciliteren van lokale initiatieven van inwoners/partners, zonder daarbij de rol van de initiatiefnemer over te nemen. Het verwachte 'duurzaamheids- en CO^2-rendement en de mate van bereik onder inwoners' wegen we mee bij ons besluit over het faciliteren van een lokaal initiatief (F.1).**			
	• **Uitreiken van de duurzaamheidsprijs eens in de twee jaar voor duurzame initiatieven uit de Molenlandse samenleving (F.1).**			
F.2. Een versnelling in de afname van energiegebruik. *Toelichting: De klimaatdoelstellingen zijn:* *In 2030, ten opzichte van 2020, minimaal 20% energie besparen in Molenlanden. 35% van het totale energiegebruik komt in 2030 van hernieuwbare bronnen.* *De gemeentelijke organisatie is in 2030 CO^2- en energieneutraal. In 2050 is de hele gemeente aardgasvrij en (nagenoeg) CO^2-neutraal.*	• **Vaststellen van beleid voor lokaal eigendom en financiële participatie in grootschalige duurzame energieprojecten (F.2).**			

F.3. Het vastgoed van de gemeente is in 2030 (nagenoeg) energieneutraal.	• **Verduurzamen van (bestaand) gemeentelijk vastgoed. Nieuwe gebouwen worden ten minste energieneutraal en de inrichting voeren we uit met zo veel mogelijk circulaire materialen (F.3).**			

Toelichting

F.3. Het vastgoed van de gemeente is in 2030 (nagenoeg) energieneutraal.
We hebben van een 20-tal panden in beeld welke maatregelen kunnen worden toegepast met een bijbehorende planning. Deze vinden plaats op natuurlijke en zelfstandige momenten. Van de panden in de portefeuille zijn stappen gezet met vastgoedsturing (zijn panden strategisch of worden ze afgestoten?). Aan de hand daarvan worden al dan niet verduurzamingsmaatregelen uitgevoerd.

G. Afval en Circulariteit

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
G.1. Aantal kilo's restafval per inwoner te laten dalen van 207 kilo nu naar 100 kilo in 2025.	• **Gedragscampagne uitvoeren om de positieve kant van (rest)afval scheiden te laten zien (G.1).**			
	• **Uitvoering van Strategienota 2021-2025 "Samen voor een afvalvrije en schone gemeente" (G.1).**			
	• **Invoering DIFTAR bij alle huisaansluitingen in de gemeente in 2024 (G.1).**			
	• **In samenwerking met Waardlanden communicatiemiddelen inzetten om bewoners tijdig, correct en volledig te informeren over scheiden van afvalstromen en wat dit precies betekent met betrekking tot Diftar (G.1).**			
G.2. Afvalpreventie om afvalproducten te voorkomen.	• **Gemeentelijk beleid schrijven op circulaire economie (G.2).** De gemeenten Gorinchem, Molenlanden, Hardinxveld-Giessendam en Vijfheerenlanden hebben samen met Reinigingsdienst Waardlanden in 2021 een grondstoffenplan opgesteld. In dit nieuwe plan staat hoe we de hoeveelheid restafval terugbrengen. We willen van 207 kilogram in Molenlanden in 2021 naar 100 kilogram per persoon per jaar in 2025. In de Strategienota staan drie stappen die bijdragen aan die doelstelling. Waardlanden neemt de leiding in de uitvoering. Sommige stappen zijn maatwerk voor Molenlanden.			

	• **Faciliteren en uitrollen van initiatieven om afvalpreventie te realiseren (G.2).**			

Toelichting

Uitvoering van Strategienota 2021-2025 “Samen voor een afvalvrije en schone gemeente”. (G.1)
Het bestuur van Waardlanden heeft aangegeven een pas op de plaats te doen met (grote) financiële uitgaven. Dit betekent dat onderdelen die onder de Strategienota vallen opgepakt worden. Daar ligt nu de focus. De projectleider die is ingehuurd voor de Strategienota is vanaf 1-1-24 gedeeltelijk aan het werk, terwijl niet alle onderdelen van de Strategienota uitgevoerd zijn. Hierdoor zijn werkzaamheden verder in de tijd getrokken. Dit heeft beide als uitwerking dat het doel en de tijd niet altijd naar behoren gehaald worden.
Vanuit bestuurlijk- en politiek perspectief betekent dit dat het bestuur van Waardlanden een voorzichtige en verantwoorde koers kiest, waarbij financiële stabiliteit en interne beheersing prioriteit krijgen boven expansieve projectuitgaven. Dit kan gezien worden als een verstandige maatregel om toekomstige risico's te beheersen, maar het vraagt ook om duidelijke communicatie naar stakeholders over de vertragingen en de mogelijke impact daarvan op de beleidsdoelen. Het bestuur moet daarom balanceren tussen het behouden van vertrouwen in hun financiële strategie en het rechtvaardigen van de vertragingen in hun beleidsuitvoering.

H. Klimaatadaptatie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
H.1. Versterking van het aantrekkelijke woon- en leefklimaat door klimaatbewust handelen.	• **Groenblauwe Dooradering (GBDA) toepassen en meenemen en verbinden in gemeentelijke projecten op basis van het inrichtingsconvenant die opgesteld wordt voor GBDA (H.1).**			
	• **Inwoners faciliteren en stimuleren om hun eigen leefruimte betaalbaar te vergroenen (H.1).**			
	• **Uitvoeren van projecten die behoren tot de eerste fase van de uitvoering van de Lokale Adaptatiestrategie en Regionale Adaptatiestrategie (H.1).**			
	• **Verstrekken van subsidies voor groendaken, conform de vastgestelde subsidieregeling (H.1).**			
	• **De Lokale Adaptatie Strategie vertalen naar een uitvoeringsplan (H.1).**			

Toelichting

N.V.T.

I. Landschap

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
I.1. Regie houden op de ontwikkeling van ons karakteristieke open veenweidelandschap, met het oog op de komende grote ontwikkelingen als NPLG, ZHPLG energietransitie, bodemdaling, klimaatadaptatie en circulaire landbouw.	• **Ontwikkelen en uitvoeren van Gebiedsdeal 5 (I.1).**			
	• **Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma landschap en landbouw (RMA) (I.1).**			
	• **Participeren in het bestuurlijk platform Groene Hart (novex) (I.1).**			
	• **Voortzetten bestuurlijk en ambtelijk overleg noordelijke Drechtsteden (I.1).**			
I.2. Samen met het Waterschap Rivierenland, als bevoegd gezag, zoeken we naar passende ruimte voor alternatieve sanitaire voorzieningen. Het gaat daarbij om locaties waar geen rioolaansluiting in ons buitengebied mogelijk is. Daarmee willen we ervoor zorgen dat op die locaties ontwikkelingen mogelijk worden en blijven zoals woningbouw (met name Tiny en Small houses) en afvalwaterbehandeling voor agrariërs (met het oog op de eisen van de Kaderrichtlijn water).	• **Met het waterschap en de omgevingsdienst inwoners en agrariërs duidelijkheid geven over ruimte voor water. En wat nodig en verantwoordelijkheid is bij de aanleg, beheer en onderhoud van IBA's (Individuele Behandeling van Afvalwater) waarbij de waterkwaliteit belangrijk is (I.2).**			
	• **We geven uitvoering aan het inrichtingsconvenant Groen Blauw Alblasserwaard – Vijfheerenlanden (I.2).**			

Toelichting

Met het waterschap en de omgevingsdienst inwoners en agrariërs duidelijkheid geven over ruimte voor water. En wat nodig en verantwoordelijkheid is bij de aanleg, beheer en onderhoud van IBA's (Individuele Behandeling van Afvalwater) waarbij de waterkwaliteit belangrijk is. (I.2). Het inrichtingsconvenant is nog ontwikkeling. De verwachting is dat dit het 2e half jaar gereed is.

Programma 3 – Welzijn, Sociaal en Cultuur

A. Versterken preventie

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
A.1. Meer inwoners van 0 tot 100 hebben een gezonde leefstijl, dit gaat over voeding en bewegen én over mentale gezondheid.	• **Pilots uitvoeren om te onderzoeken waar de behoefte ligt voor het sport- en beweegaanbod in de buitenruimte (A.1, A.2).**			
	• **Uitvoeren van de aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord (A.1). We zetten in op het terugdringen van gezondheidsverschillen, met onder meer aandacht voor mentale gezondheid, overgewicht/obesitas en valpreventie. Ook sturen we op de uitvoering van het Sport- en Preventieakkoord Molenlanden waarbij we voor de jeugd verbinding maken met het onderwijs, Lokaal Educatieve Agenda en NPO- gelden. En we zetten verder in op fitheidstesten en gezonde leefstijl trainingen 18+ (A.1).**			
	• **Preventie over (en handhaven in samenwerking met Programma 4) alcohol en drugs, voor de groep jongeren 18+ en jongvolwassenen (A.1).**			
	• **Sporten en bewegen stimuleren voor iedereen. De notitie Bewust Blijven Bewegen helpt hierbij (A1).**			
	• **De Gezonde School-aanpak stimuleren waarbij we ernaar streven dat alle scholen in Molenlanden hieraan meedoen (A.1).**			
	• **We bouwen verder aan en promoten het platform Samen Actief in Molenlanden (A.1).**			

A.2. Meer jongeren nemen deel aan het sport- en beweegaanbod.	• **Samen met het Molenlandse onderwijs in beeld brengen of intensivering van het bewegingsonderwijs zinvol en/of wenselijk is, waaronder het opnieuw invoeren van een vorm van schoolzwemmen (A.2).**			
	• **Uitvoering geven aan de motie 'jongerenontmoetingsplekken'**			
A.3. Kwetsbare kinderen en jongeren zijn eerder in beeld en geholpen. Als we jongeren eerder helpen, neemt het aantal jongeren dat jeugdhulp vanuit de regionale zorgmarkt nodig heeft af. Dat aantal willen we in de periode tot 2026 terugdringen met 10%.	• **De lijn van het project Onze Kinderen Nabij voortzetten. Dit werken we verder uit in een nieuw op te stellen notitie jeugd die we in het eerste kwartaal van 2024 opleveren (A.3).**			
	• **Versterken van de inzet en deskundigheid van het Sociaal Team op het voorkomen en beheersen van relatieproblematiek (A.3, A. 4).**			
	• **Uitvoeren van de Hervormingsagenda Jeugd (A.3).**			
	• **Structureel maken van welzijns- en jongerenwerk (A.3, A.5) .**			
	• **Doorontwikkelen van het Steunpunt Mantelzorg en extra aandacht voor respijtzorg en werkende en jonge mantelzorgers (A.5).**			
A.4. Alle 0-4-jarigen in Molenlanden krijgen een kansrijke start, dit begint al bij de zwangerschap.	• **Inclusief onderwijs/BSO, in samenwerking met het onderwijs en opvang, verder vormgeven (A.4).**			
	• **We zetten in op initiatieven voor jonge kinderen in de leeftijd – 9 maanden tot vier jaar die bijdragen aan gezond en veilig opgroeien, door 'Kansrijke Start', 'Voor- en Pré-zorg' en Prenataal huisbezoek (A.4).**			
A.5. Minder mantelzorgers voelen zich overbelast.	• **De pilot 'welzijn op recept' uitrollen over meerdere huisartsenpraktijken. En een regionale samenwerking verder vormgeven (A.5, A.1, C.1).**			
	• **Doorontwikkelen Odensehuis Molenlanden (A.5).**			

A.6. Minder inwoners hebben te maken met huiselijk geweld, kindermishandeling, ouderenmishandeling of met de gevolgen daarvan.	• **Samen met de regiogemeenten werken we aan de uitvoering van het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming en de ketenaanpak Zorg en Veiligheid (A.6).**			
	• **Inzetten op het verminderen van huiselijk geweld, kindermishandeling en ouderenmishandeling. We werken hiervoor met een lokaal actieteam 'Veilig opgroeien is teamwerk' en aan Samenwerkingsafspraken Veilig Oud. (A.6).**			

Toelichting

A1. Meer inwoners van 0 tot 100 hebben een gezonde leefstijl, dit gaat over voeding en bewegen én over mentale gezondheid.
Met de komst van GALA is het Sport- en Preventieakkoord zoals we dat kennen gestopt. GALA heeft 15 verschillende regelingen die volop in ontwikkeling zijn. Soms bestaand beleid wat doorloopt of wordt doorontwikkeld (BRC-regeling, Kansrijke Start, Welzijn op Recept), soms is er een nieuwe aanpak nodig (gezonde leefomgeving, mentale gezondheid, valpreventie). In 2024 of 2025 gaan veel onderdelen pas echt van start waardoor het te vroeg is om van resultaten te spreken. Ook loopt het samen op met het veelomvattende Integraal Zorgakkoord.

A.3. Kwetsbare kinderen en jongeren zijn eerder in beeld en geholpen. Als we jongeren eerder helpen, neemt het aantal jongeren dat jeugdhulp vanuit de regionale zorgmarkt nodig heeft af. Dat aantal willen we in de periode tot 2026 terugdringen met 10%.
De lijn van onze kinderen nabij wordt voortgezet. De notitie jeugd komt pas later in het jaar. Dit omdat in deze notitie rekening gehouden moet worden met de visie sociaal domein (inmiddels vastgesteld), de hervormingsagenda jeugd en de evaluatie van de eerste drie jaren van Onze Kinderen Nabij. Om die reden konden we niet anders dan dit op oranje zetten, aangezien er Q1 2024 staat gemeld.

B. Verbeteren zelfredzaamheid

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
B.1. Verbeteren van taal- en leesvaardigheden door het stimuleren van een positief leesklimaat en leesbevordering.	• **Bevorderen van taalvaardigheid door uitrol van het Lokaal actieprogramma aanpak laaggeletterdheid en bibliotheekwerk 0-100 (B.1).**			
	• **Taalvaardigheid bevorderen door diverse cursussen, Taalcafés en Taalhuizen die bibliotheek Aanzet organiseert. In de Taalcafés kan de taal worden geoefend. Taalhuizen verwijzen mensen naar informele en formele opleidingen (B.1).**			

	• **De toegang tot het Sociaal Domein evalueren en aanpassen aan de doelen van de nieuwe Visie Sociaal Domein (A, B, C integraal).**			
B.2. Minder inwoners leven in beleven armoede en ervaren financiële stress.	• **Voortzetten extra inzet op armoedebestrijding ter uitvoering van Notitie extra maatregelen bestrijding armoede (B.2).**			
	• **Voedselbanken, Schuldhulpmaatje, Stichting Leergeld en andere lokale partners ondersteunen. Daarbij houden we rekening met een extra beroep doen op hun inzet vanwege toenemende armoede en opvang Oekraïners (B.2).**			
	• **Uitwerken en uitvoeren notitie extra maatregelen armoedebestrijding samen met lokale partners (B.2).**			
B.3. Inwoners kunnen langer zelfstandig wonen.	• **Wmo-voorzieningen toekennen voor langere en/of onbepaalde tijd. Waarbij we inzetten op een integrale werkwijze en het bieden van maatwerk/menselijke maat, vooral als het gaat om hulpvragen van (jonge) gezinnen (B.3, B.4).**			
	• **Onderzoeken van noodzakelijke woonvoorzieningen voor doelgroepen Beschermd Wonen en dak- en thuislozen en het realiseren ervan. Dat doen we via het lokale project 'Huisvesting Kwetsbare Groepen' (B.3).**			
	• **Gecontracteerde Wmo-zorgaanbieders actief en structureel betrekken bij de transformatie, innovatie en signalering binnen het sociaal domein (B.3, B.4).**			
	• **Bij inkoop en contractering voor de Wmo inzetten op gekwalificeerde ondersteuning. Monitoring en borging vinden plaats via contractbeheer (B.3, B.4).**			
	• **Versterken van de doelmatigheid en de rechtmatigheid van de Wmo-ondersteuning via inkoopprocedures, indicatiestelling en facturering (B.3, B4).**			
B.4. Hulp en ondersteuning bieden vanuit de Jeugdwet en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Dit is effectiever en heeft een duurzamer effect.	• **Voortzetten van het beleid uit het project Onze Kinderen Nabij. Dit werken we verder uit in een nieuw op te stellen notitie jeugd die we in het eerste kwartaal van 2024 opleveren (B.4).**			

B.5. Snellere en betere inburgering voor mensen met een migratieachtergrond.	• **Inburgeraars begeleiden door in samenwerking met AVRES en Vluchtelingenwerk te zorgen voor een goede intake. Aan de hand hiervan kunnen we een goede route (Onderwijs, B1 of Z-route) bepalen voor de inburgeraar. Deze route wordt vastgelegd in een persoonlijk inburgeringsplan (PIP) en gemonitord door AVRES.**			
B.6. Onze samenleving is toegankelijker, zowel fysiek als digitaal.	• **Actiepunten uit de Lokale Inclusieagenda Molenlanden 2022-2024 (met als basis het VN-verdrag Handicap) verder uitvoeren om te zorgen dat mensen met een beperking mee kunnen doen in de samenleving (B.6, C.3).**			

Toelichting

B.1. De toegang tot het Sociaal Domein evalueren en aanpassen aan de doelen van de nieuwe Visie Sociaal Domein (A, B, C integraal)
fase 1 van de projectopdracht is afgerond in december 2023, fase 2 wordt voorjaar 2024 verder opgepakt. Vanwege andere prioriteiten vraagt dit meer tijd.

B.4. Hulp en ondersteuning bieden vanuit de Jeugdwet en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Dit is effectiever en heeft een duurzamer effect.
Zie toelichting bij A.3.

B.6. Actiepunten uit de Lokale Inclusieagenda Molenlanden (LIAM) 2022-2024 (met als basis het VN-verdrag Handicap) verder uitvoeren om te zorgen dat mensen met een beperking mee kunnen doen in de samenleving. (B.6, C.3)
Vanwege personele wisselingen, de afhankelijkheid van inzet van andere samenwerkingspartners en omdat sommige acties meer tijd blijken te kosten dan gedacht, zijn niet alle actiepunten uit het LIAM al uitgevoerd.

C. Verbeteren meedoen

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
C.1. Minder inwoners ervaren eenzaamheid.	• **Uitvoeren van het actieplan eenzaamheid (C.1).**			
C.2. Meer inwoners werken naar vermogen en nemen deel aan activiteiten.	• **Via Avres het Ambitiefonds inzetten om de doelen van Avres en de lokale participatiedoelen dichterbij te brengen (C.2).**			
	• **Voortzetten lokaal participatieproject 'Jij bent in beeld' (C.2).**			
	• **Verbreding en versterking van lokale participatie- en ontwikkelmogelijkheden door ondersteunen en verbinden van maatschappelijke initiatieven. Bijvoorbeeld via een sociale moestuin en lokale partners zoals Avres. Maar ook via bedrijven en**			

	middenstanders, bijvoorbeeld door een lokaal ontwikkelbedrijf en welzijnsvoorzieningen (C.2).			
	• **Extra inzet op dienstverlening en ondersteuning dicht bij de inwoners en de lokale netwerken richting Avres (C.2).**			
C.3. Onze samenleving is inclusiever.	• **Verder uitrollen van de Motie Respect: Naast de (basis) antidiscriminatievoorziening van Radar zetten we ook in op preventie in de vorm van trainingen over inclusie en diversiteit (C3).**			
	• **Voortzetten wachtlijstbanen Nieuw Beschut. (Uitvoeren van nazorg voor ex-gedetineerden door het Veiligheidshuis (C.3).**			
	• **Bestaand beleid (motie Respect in Molenlanden) voortzetten en verbreden naar meer exclusiviteit, waarin ook aandacht is voor diversiteit. Omdat de samenleving steeds diverser wordt en meer inwoners met verschillende culturele achtergronden in Molenlanden wonen. We betrekken partners en ondersteunen initiatieven die bijdragen aan brede inclusie (C.3).**			
C.4. Cultuur is van iedereen en voor iedereen. En cultuur zorgt voor meer betrokkenheid tussen inwoners en bij onze dorpen.	• **We stellen samen met onze inwoners, partners en stakeholders een cultuurvisie op basis van het vastgestelde kader stellende beleid door de raad. Dit met als doel een uitvoeringsagenda te ontwikkelen. De visie is gebaseerd op de pijlers erfgoed (monumenten, immaterieel), kunsten, musea, cultuureducatie en -participatie, archeologie en bibliotheken. We zetten cultuurtoerisme in om de pijlers in stand te houden (C.4).**			
C.5. Meer inwoners nemen actief deel aan de samenleving en leveren een bijdrage.	• **Mogelijkheden voor ontwikkeling van nieuwe lokale participatieprojecten benutten zoals een sociale moestuin (C.5).**			

Toelichting

C.2. Meer inwoners werken naar vermogen en nemen deel aan activiteiten.
De uitwerking en inzet van het Ambitiefonds in met name lokale projecten vergt meer tijd en overleg.
Een locatie van De Gezel in Groot-Ammers is gestart en een subsidieaanvraag is in beoordeling in het kader van het Integraal Zorg Akkoord.

D. Doorontwikkelen stads- en dorpsgericht werken

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
D.1. We werken dorps- en stadsgericht waardoor we de betrokkenheid, inzet en autonomie van onze samenleving versterken.	• **Vanuit het traject 'meten van participatie' inspelen op de behoeften van de samenleving en organisatie (D.1).**			
	• **Ontwikkelen van een doorgaande leerlijn voor medewerkers door advies en consultatie op maat (D.1).**			
D.2. Medewerkers kennen de Molenlandse samenleving en zijn betrokken bij ondernemers en inwoners.	• **We actualiseren de visie op stads- en dorpsgericht werken (D.2).**			
	• **Overleggen vaker in de kernen plannen, waardoor onze zichtbaarheid toeneemt (D.2).**			
	• **Meten hoe de gemeente scoort als het gaat om betrekken en inspelen op de behoefte van inwoners (D.2).**			
	• **Onze partners helpen om bij gemeentelijke projecten op de Molenlandse manier te communiceren (D.2).**			
D.3. We zetten in op een integrale doorontwikkeling tussen het stads- en dorpsgericht werken, dienstverlening en participatie.	• **Ontmoetingen met inwoners organiseren. Bijvoorbeeld over initiatieven, sociale en ruimtelijke vraagstukken. De ontmoetingen worden zoveel mogelijk bij de inwoner thuis of bij de inwoner in de buurt/kern gehouden (D.3).**			

Toelichting

N.V.T.

Programma 4 – Bestuur, Veiligheid en Dienstverlening

A. Bestuur

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
A.1. Een leidende rol innemen bij de opgaven die voor Molenlanden van belang zijn in de regio.	• **Voortzetten en verder uitbouwen van initiërende en leidende rol op belangrijke gemeente overstijgende opgaven, zoals agrarische economie en landschap (A.1).**			
	• **Implementeren van uitkomsten uit onderzoek toekomst samenwerking Regio AV (A1 en A2).**			
A.2. Het Molenlandse geluid sterker door laten klinken richting de Provincie, het Waterschap, het Rijk en in Brussel. Daarmee willen we kansen pakken of beperkingen wegnemen.	• **Regionale afstemming en inzet voor het versterken van onze lobbykracht onder andere ten aanzien van de ruimtelijke puzzel (A.2).**			
A.3. Een sterke rol innemen binnen de gemeenschappelijke regelingen. Ook gericht op het, tot een minimum, beperken van (financiële) risico's.	• **Uitvoering geven aan acties zoals opgenomen in de in 2021 vastgestelde Nota Verbonden Partijen. Onder meer het verder ontwikkelen van het werken met de Verbonden Partijen Commissie (zie de Paragraaf Verbonden Partijen) (A.3).**			
A.4. Kansen benutten op inhoudelijke thema's door eigen middelen in te zetten als hefboom voor bekostiging.	• **Deelnemen in Regio Deal Groene Hart als deze (onder voorbehoud uitkomst verkenning) wordt opgezet (A.4).**			
	• **Uitvoering geven aan rol wettelijke vertegenwoordiger inzake deelname aan LEADER Alblasserwaard (Europees subsidieprogramma voor plattelandsontwikkelingen) 2023-2027 (A.4).**			
A.5. Goede afstemming van bestuurlijke ambities met ambities, activiteiten, wensen en energie van onze dorpen en stad.	• **Het Samenlevingsprogramma zal worden doorgezet als instrument. Op deze wijze kunnen we onder de noemer samenlevingsprogramma peilen wat er speelt in de kernen. Hierdoor zijn we in staat de verbinding met inwoners, ondernemers, verenigingen, kerken en andere samenwerkingspartners te versterken (A.5).**			

A.6. Als raad zoeken we actief en zichtbaar de verbinding met inwoners, bedrijven, en buurgemeenten.	• **Uitvoering geven aan de vijf speerpunten van het vastgestelde raads- en griffieplan 2023-2024: (1) Aansluiting representatieve democratie op de lokale samenleving, (2) Positionering van de raad in de regio en in Verbonden Partijen, (3) Continuering van het collectief leertraject (4) Werken aan een weerbare raad (integriteit, ondermijning, agressie) en (5) Intensivering van raadscommunicatie (A.6).**			

Toelichting

Uitvoering geven aan acties zoals opgenomen in de in 2021 vastgestelde Nota Verbonden Partijen. Onder meer het verder ontwikkelen van het werken met de Verbonden Partijen Commissie (zie de Paragraaf Verbonden Partijen). (A.3)
Enige vertraging is er opgetreden bij met name het uitvoeren van de geplande evaluaties. De gemeenteraad is hier in april over geïnformeerd per raadsinformatiebrief.

Deelnemen in Regio Deal Groene Hart als deze (onder voorbehoud uitkomst verkenning) wordt opgezet. (A.4)
De verkenning naar het indienen van een eventuele regiodeal is nog gaande.

B. Openbare orde en Veiligheid

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
B.1. Een veilige gemeente blijven en ervoor zorgen dat inwoners dat ook zo ervaren.	• **De regionale gemeentelijke crisisorganisatie verder door-ontwikkelen (B.1).** *Toelichting: Recent is de crisisorganisatie geconfronteerd met een tweetal langdurige crises (corona en de opvang van vluchtelingen). De huidige crisisorganisatie is echter ingericht op het afhandelen van kortdurende crises. Om beter voorbereid te zijn op een langdurige crisis dient er een aantal doorontwikkelingen plaats te vinden, waaronder:* • De beschikbaarheid en betrokkenheid van de crisisfunctionarissen beter borgen; • De crisisorganisatie en de reguliere organisatie beter op elkaar aan laten sluiten in het kader van de nafase;			

	• Nieuwe benodigde crisisfuncties inventariseren in het kader van de nafase.			
	• **Uitvoeren van het door de raad vastgestelde Veiligheidsplan.** *Toelichting: In 2024 zetten we in op de prioriteiten uit het Veiligheidsplan en die in het uitvoeringsprogramma voor dat jaar of doorlopend zijn benoemd. Het betreft dan onder andere:* • Verdere aanpak van ondermijning met gebruik van interne en externe data. We combineren interne data die vaak al aanwezig is (zoals BAG, WOZ, BRP) met data van externe bronnen (zoals KvK). Ook zetten we in het informeren van inwoners en bedrijven. Met als doel de preventie en om meldingsbereidheid te verhogen. Meerdere keren in het jaar informeren we eigen medewerkers over het herkennen en melden van signalen. (B.1)			
	• Optimaliseren aanpak wet woonoverlast. Bij adressen waar omwonenden grote overlast ervaren gebruiken we indien mogelijk eerder de wettelijke instrumenten zoals een gedragsaanwijzing door burgemeester en laten ook verhuurders hun (wettelijke) rol pakken **(B.1).**			
	• Inzet mystery shopping. We zijn in gesprek met diverse horecagelegenheden, waaronder ook sportverenigingen, over de naleving van de Alcoholwet. Om de naleving van de leeftijdsgrens te bevorderen, vindt mystery shopping plaats. (Samenwerking met programma 3 op het gebied van preventie).			
	• Uitwerken van het uitgevoerde onderzoek naar mogelijkheden om structurele overlast van jongeren blijvend te verminderen. Dit doen we in samenwerking met onze partners. In 2024 vindt de implementatie plaats.			
	• Inzetten op meer toezicht en handhaving door bijzondere opsporingsambtenaren (boa's). Vanwege de motie Hermans is extra geld beschikbaar. Op dit moment huren we boa's in bij gemeente Papendrecht, maar deze overeenkomst loopt af in 2026 en kan niet worden verlengd. We zijn bezig om de boa capaciteit op een andere manier realiseren. Diverse scenario’s worden onderzocht.			

Toelichting

De regionale gemeentelijke crisisorganisatie verder doorontwikkelen. (B.1)
Doel: Zodra er overlast is, willen we snel kunnen anticiperen. In sommige gevallen kunnen de bestaande mogelijkheden dan om een aanvulling vragen, zoals bijv. een ad hoc straatcoach. Dit betreft vooral een locatie waar dit nodig kan zijn. Op dit moment is de overlast op deze locatie incidenteel, en gaat het niet om een groep jongeren maar om enkele individuen. Hiervoor zijn de bestaande middelen inzetbaar, maar een aanvullende mogelijkheid om ad hoc in te zetten wanneer ineens weer grote overlast zou ontstaan, is nog niet gerealiseerd.

Tijd: Gesprekken over hoe op een snelle manier te kunnen reageren met bijvoorbeeld een ad hoc straatcoach, lopen nog. Tegelijkertijd zijn de groepen jongeren in de dorpen goed in beeld bij Jong Molenlanden en diverse jongeren ontmoeten elkaar vooral thuis. Er is dus op dit moment geen sprake van een situatie waarin direct besluitvorming nodig is. Bij eventuele overlast worden de reguliere middelen ingezet.

Geld: Doordat het onderzoek nog loopt, is nog niet inzichtelijk of huidig budget toereikend is.

C. Dienstverlening

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen	Doel	Tijd	Geld
C.1. Gemak bieden aan onze inwoners met goede (telefonische) bereikbaarheid, snelle en kwalitatief goede (digitale) dienstverlening.	• **De visie op dienstverlening actualiseren (C.1).**			
	• **Monitoren van onze (telefonische) bereikbaarheid (C.1).**			
	• **Verbeteren van de informatievoorziening in ICT-systemen waarbij we ons richten op kortere reactie- en afhandeltermijnen (C.1).**			
	• **Onderzoeken van de mogelijkheden van doorontwikkeling/verbetering van onze digitale dienstverlening en kijken daarbij ook naar nieuwe wetgeving (C.1).**			
	• **Zorgen dat onze medewerkers getraind zijn en blijven in het schrijven van brieven, e-mails en andere teksten in Klare Taal (C.1).**			
	• **Toetsen bij inwoners of we voldoende begrijpelijk schrijven. We doen dat in samenwerking met (de taalpunten van) de bibliotheken in onze gemeente (C.1).**			
	• **Maatwerk leveren voor inwoners die niet fysiek in staat zijn om het servicepunt te bezoeken (C.1).**			

	• **Inwoners, ook tijdens lopende processen en procedures, op de hoogte houden van de voortgang. En actief terugkoppeling geven over afspraken of oplossingen. We beginnen hiermee bij meldingen openbare ruimte (C.1).**			
C.2. Maatwerk bieden in begeleiding van inwoners voor wie digitale dienstverlening minder toegankelijk is.	• **Begeleiding bieden aan inwoners die niet overweg kunnen met digitale middelen. We werken hiervoor samenwerken met de Informatiepunten digitale overheid bij de bibliotheken in onze gemeente (C.2).**			
C.3. Continu de kwaliteit van dienstverlening en zichtbaarheid blijven verbeteren door te luisteren naar inwoners en andere relevante (interne) partijen.	• **investeringen in manier van werken en software bij het informatiecentrum (IC). Maar ook de interactie binnen de organisatie;** ○ **één zaak is één eigenaar;** ○ **klantreis van alle producten en diensten monitoren;** ○ **permanent meten van klanttevredenheid;** ○ **meer aandacht voor opmerkingen en klachten;** ○ **meer samenwerking en integratie tussen kerngericht werken, dienstverlening en participatie (C.3).**			

Toelichting

De ontwikkeling van het uitvoeringsprogramma dienstverlening 2024-2030 zal op een nader te bepalen moment worden opgenomen in de P&C cyclus.

1.5. Ontwikkelingen Bedrijfsvoering

Informatiebeveiliging BIO/NIS2 - implementatie M&R dienst

We zijn volop bezig met de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid en voorbereiding op nieuwe Europese regelgeving op dit gebied. In 2024 hebben we ingeschreven om deel te nemen aan een aanbesteding van de VNG voor een Monitoring & Responsedienst voor informatiebeveiliging. Uit deze aanbesteding zijn 6 partijen geselecteerd met wie gemeenten individueel een vervolgtraject kunnen aangaan. We zijn dit individuele traject gestart en verwachten in het vierde kwartaal de implementatie af te ronden. Verder volgen we de vertaling van de Europese wetgeving in de aanpassing van de BIO waarvoor de consultatie onlangs is gestart. Tot slot maken we een plan van aanpak voor een organisatie breed implementatietraject (o.a. vervolg op project Zero Trust fase 1).

Doorontwikkeling Informatievoorziening

Dit jaar zijn diverse nieuwe softwareapplicaties van start gegaan, namelijk LEEF (VTH-werkzaamheden), ERPx (financiën) en eHRM (personeelszaken). Om hiermee efficiënt te kunnen werken en gegevens te kunnen uitwisselen is doorontwikkeling nodig. We gaan hiervoor diverse koppelingen tussen kernapplicaties realiseren via ons nieuwe SaaS-integratieplatform. Dit doen we gedeeltelijk vanuit een wettelijke verplichting om gebruik te maken van gegevens uit basisregistraties en anderzijds om een efficiënter werkproces te realiseren.

Wet open overheid (Woo)

Landelijke besluitvorming over de actieve openbaarmaking van de eerste vier informatiecategorieën heeft nog niet plaatsgevonden. We concentreren ons daarom op een onderzoek naar de lokale publicatievoorziening waarmee een relatie kan worden gelegd met de landelijk Woo-index. Verder zijn we een wervingsprocedure gestart voor een Woo-coördinator die zowel de huidige passieve aanvragen kan coördineren als ervoor kan zorgen dat we gaan voldoen aan de actieve openbaarmakingsplicht. Tot slot hebben we het traject van de DocumentStructuurPlan (DSP) afgerond waarmee we de basis leggen voor het verder op orde brengen van de informatievoorziening.

Nieuwbouw gemeentekantoor

De nieuwbouw in Bleskensgraaf verloopt volgens planning en op 9 juli nemen we het nieuwe gemeentekantoor in gebruik.

HR

Medio 2024 is er nog onverminderd sprake van krapte op de arbeidsmarkt, hierdoor is het lastig om bepaalde vacatures in te vullen. Om te kunnen voorzien in de benodigde capaciteit wordt er gebruik gemaakt van inhuurkrachten. Dit gaat gepaard met hogere kosten dan wanneer daarvoor eigen personeel ingezet kan worden. Daarnaast heeft de organisatie te maken met een stijgend ziekteverzuim waardoor er een groot beroep wordt gedaan op de organisatie en de personeelsbegroting.

2. De financiële verantwoording

2.1 De exploitatie

Kort samengevat komt het financiële resultaat van deze Zomernota op het volgende neer:

- Verwacht begrotingsresultaat oorspronkelijke begroting 2024	€ 791.000	V
- Het financiële saldo van deze Zomernota	€ -2.671.580	N
- **Prognose resultaat per ultimo 2024 (o.b.v. inzichten mei 2024)**	**€ -1.880.580**	**N**

De belangrijkste oorzaken van het financiële saldo van de Zomernota zijn (bedragen groter dan € 100.000):

	Onderwerp	Mutatie	I/S*
1	Meicirculaire 2024, ontvangen vanuit de Algemene Uitkering	799.542	I
2	Meicirculaire 2024, vervallen stelpost prijsstijgingen	332.000	I
3	Decembercirculaire 2023, ontvangen vanuit de Algemene Uitkering	189.384	I
4	Hogere kosten groenareaal i.v.m. noodzakelijke indexatie	-130.000	I
5	Doorontwikkeling Informatievoorziening en Monitoring & Responsedienst informatiebeveiliging	-135.250	I
6	Overige verschillen	-107.983	I
7	Nagekomen kosten inhuur 2022 & 2023 voor commissie bezwaarschriften en project control.	-152.797	I
8	Omgevingsvergunningen: extra inhuur t.b.v. afwikkeling aanvragen december 2023	-285.247	I
9	Leefomgeving: inhuur t.b.v. afwikkeling aanvragen 2023, transitie Omgevingswet en flexibele schil	-1.210.154	I
10	Hogere lasten GR SOJ conform rapportage maart 2024	-1.971.075	S
	Totaal mutaties Zomernota 2024	**-2.671.580**	

*S = Structureel
*I = Incidenteel

De mutaties van deze Zomernota hebben veelal een incidenteel effect voor 2024. De mutaties met een structureel karakter zijn inmiddels ook verwerkt in de Kadernota 2025.In het overzicht hierna zien we de mutaties per programma. De programma's zijn opgedeeld in taakvelden. Deze taakvelden zijn voorgeschreven in het Besluit begroting en verantwoording (BBV).
Per programma geven wij u een overzicht van de belangrijkste mutaties met toelichting. Bij de specificatie van de mutaties geven wij aan op welke taakvelden de mutaties waren. Mutaties per taakveld groter dan € 25.000 lichten we toe.

Programma 1 Wonen, Ruimtelijke Ordening en Bereikbaarheid

Taakvelden programma 1	Mutatie lasten/ baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/ nadelig saldo
T21 Verkeer en Vervoer	57.124		57.124	V
T22 Parkeren	26.752		26.752	V
T42 Onderwijshuisvesting	-135.749	101.000	-34.749	N
T52 Sportaccommodaties	-182.321	316.344	134.023	V
T81 Ruimtelijke Ordening/Leefomgeving	-1.240.154		-1.240.154	N
T83 Wonen en bouwen	-210.768		-210.768	N
Totaal	**-1.685.115**	**417.344**	**-1.267.771**	**N**

Toelichting/analyse per taakveld:

T21 Verkeer en Vervoer
Binnen dit taakveld wordt een positief effect gecreëerd voor de exploitatie. Dit wordt veroorzaakt doordat we een provinciale subsidie verwachten waar nog niet van werd uitgegaan dat we deze zouden ontvangen, naar verwachting zal dit €95K zijn. Voor het onderhoud van straatmeubilair worden meer kosten gemaakt dit jaar, dit heeft een verband met de invoering rondom DIFTAR. Tot slot hebben wij de wettelijke plicht een zogenaamde 'Wegenlegger' te hebben en deze dient geactualiseerd te worden. Er was vooralsnog geen rekening gehouden met deze kosten.

T22 Parkeren
Op dit taakveld ontstaat een voordeel van iets meer dan € 26k als gevolg van de per saldo lager toe te rekenen kapitaallasten die verband houden met het Transferium aan de Westrand.

T42 Onderwijshuisvesting
Onderdeel van het herijken van het Ingegraal Huisvestingsplan (IHP) is het uitvoeren van een onafhankelijke scan van de schoolgebouwen, dit is afgerond begin 2024 en de kosten hiervan leveren een nadeel op van €16K. Als gevolg van brandschade en door reparaties en onderhoudswerk zijn er meer kosten gemaakt.

T52 Sportaccommodaties
Als gevolg van het doorvoeren van het nieuwe vastgoed- en accommodatiebeleid op sportcomplexen is er een voordeel van €38K. De energiekosten vallen lager uit dan vooraf was ingeschat, dit levert een voordeel op van €82K. De onderhoudskosten van zwembaden was te hoog ingeschat en wordt nu naar beneden bijgesteld, dit levert een voordeel van €16K.

T81 Ruimtelijke ordening
Binnen het domein voor Ruimtelijke Ordening is meer budget noodzakelijk dan beschikbaar is binnen de gemeentelijke begroting. De achtergrond hiervan is divers. Allereerst dienen aanvragen die eind 2023 zijn binnengekomen en waarvan de legesinkomsten ook zijn geboekt in 2023 nog wel uitgevoerd te worden, deze werkzaamheden zijn omvangrijker dan eerdere jaren en hier is personele inzet voor nodig. De transitie van de situatie van voor de Omgevingswet naar de feitelijke uitvoering van de wet zorgt voor afstemmingskosten waar mensen voor nodig zijn. Er zijn binnen de vaste formatie veel openstaande vacatures die we niet tot nauwelijks ingevuld krijgen als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt. De vervangende inhuur die hiervoor moet plaatsvinden kent een hogere prijs. En tot slot is er bij het opstellen van de begroting 2024 rekening gehouden met een kleinere flexibele schil omdat werd aangenomen dat de eventuele meerkosten konden worden opgevangen binnen het grotere geheel van de personeelsbegroting. Deze aanname blijkt achteraf gezien niet realistisch te zijn en dient te worden aangepast om de werkzaamheden toch uit te kunnen voeren.

T83 Wonen en bouwen
Eind 2023 (met name december) zijn veel vergunningen aangevraagd wat heeft geresulteerd in een hogere opbrengst van €1.600K aan leges. De uitwerking hiervan vindt grotendeels plaats in 2024 en dan met name het eerste halfjaar. Dit zorgt voor hogere kosten doordat extra personeel ingezet moet worden. Het is daarom noodzakelijk het budget voor inhuur te verhogen met €285K. De systematiek is steeds dat de datum van aanvraag leidend is voor het inboeken van de opbrengsten. De personeelskosten vallen in het jaar van behandeling.
Voor het onderdeel Woningbouwversneller valt inhuurbudget vrij die is verschoven naar de vaste formatie in de personeelsbegroting. Daarnaast wordt op dit onderwerp ook extra geld ingezet om overige kosten (dus niet alleen personele kosten) te kunnen betalen die noodzakelijk zijn om dit onderwerp verder te kunnen brengen, dit gaat om €40K.

Specificatie reservemutaties programma 1:

Uitname: SOHG middelen O2A CBS Klimop Hoornaar	€ 47.911
Uitname: SOHG middelen O2A OBS Het Tweespan Giessenburg	€ 20.503
Uitname: SOHG middelen O2A OBS De Lingewaard Arkel	€ 32.586
Uitname: Verzelfstandigingsbuffer de Dompelaar	€ 124.000
Uitname: Verzelfstandigingsbuffer Schoonenburg	€ 62.800
Uitname: Maatwerkbijdrage de Dompelaar	€ 67.229
Uitname: Warmtepomp voetbalkantine NLL	€ 62.315

Totaal reservemutaties programma 1 **€ 417.344**

Programma 2 Economie, Energie en Buiten

Taakvelden programma 2	Mutatie lasten/ baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/ nadelig saldo
T57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-242.000		-242.000	N
T74 Milieubeheer	-8.153		-8.153	N
T34 Economische promotie	-4.130	4.130	0	
Totaal	**-254.283**	**4.130**	**-250.153**	**N**

Toelichting/analyse per taakveld:

T57 Openbaar Groen
Extra inhuur is noodzakelijk voor advisering rondom de vaststelling van de voorkeurslocatie ten aanzien van grondwaterwinning, het gaat hier om een bedrag van €67K. Door een grotere omvang van het groenareaal en de meerkosten rondom verduurzaming is extra inzet nodig en worden er meer kosten gemaakt. Naar verwachting gaat dat dit jaar om €130K. Tot slot komen we niet uit met de kosten voor het plantmateriaal en bloembollen doordat de inkoopkosten aanzienlijk zijn gestegen. Dit heeft ook deels een structureel karakter lijkt het. Hier wordt deze zomer nader naar gekeken. Voor de meerkosten die hier worden genoemd is wel steeds het vastgestelde beheerplan het uitgangspunt.

T72 Riolering
Over 2023 heeft een afrekening voor waterverbruik plaatsgevonden die fors lager is uitgevallen, €130K. Daarnaast hebben zich nog een aantal kleinere budgettaire nadelen voorgedaan die zijn meegenomen in deze begrotingswijziging. De totale aanpassing heeft geen invloed op het begrotingssaldo omdat dit altijd verrekend wordt in het tarief voor rioolheffing. Dit omdat riolering een gesloten systeem is en verrekend wordt met de voorziening.

Specificatie reservemutaties programma 2:

Uitname: reserve Molenstraat	€	4.130
Totaal reservemutaties programma 2	**€**	**4.130**

Programma 3 Welzijn, Sociaal en Cultuur

Toelichting gemeenschappelijke regelingen:
De gemeenschappelijke regelingen Dienst Gezondheid en Jeugd (DGJ), Serviceorganisatie Jeugd (SOJ) en Avres kennen een onderverdeling in budgetten over uiteenlopende taakvelden. Om herhaling te voorkomen volgt hierna een korte opsomming van de mutaties voor deze gemeenschappelijke regelingen.

- De lasten voor SOJ nemen toe met €1.971K ten opzichte van de begroting 2023. Deze mutatie volgt uit de laatste ontwikkelingen uit de SOJ rapportage van maart en op basis daarvan is een prognose voor 2024 gemaakt. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door indexatie, het verlagen van de caseload bij jeugdbeschermers en door toename van ambulante jeugdhulp en jeugdhulp met verblijf. (Het betreft de taakvelden 6.72, 6.73, 6.74 en 6.82). In de meicirculaire2024 worden de hogere kosten voor het verlagen van de caseload deels gecompenseerd via de algemene uitkering voor de jaren 2024 t/m 2028, voor 2024 betreft dit 57K.

- Voor de GR Dienst Gezondheid en Jeugd nemen de kosten €103K toe ten opzichte van de begroting 2023. Door hogere kosten voor Oekraïense kindervluchtelingen en door procesregie wat nog niet in de dienstverleningsovereenkomst (DVO) was opgenomen, dit werd abusievelijk kosteloos door DG&J voor de gemeente Molenlanden uitgevoerd (taakvelden 6.81 en 7.1).

- Het verplaatsen van budgetten om de administratieve begroting van Avres te laten aansluiten met die van Molenlanden. Hierdoor zijn op de taakvelden 63,64 en 65 verschillen ontstaan, maar per saldo is deze budgettair neutraal.

Taakvelden programma 3	Mutatie lasten/ baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/ nadelig saldo
T41 Openbaar basisonderwijs	-9.271		-9.271	N
T43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	42.679		42.679	V
T61 Samenkracht en burgerparticipatie	-82.159		-82.159	N
T63 Inkomensregelingen	86.000		86.000	V
T64 WSW en beschut werk	-404.937		-404.937	N
T65 Arbeidsparticiptie	404.937		404.937	V

T66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-39.978		-39.978	N
T671A Huishoudelijke hulp (WMO)	-80.000		-80.000	N
T671B Begeleiding (WMO)	-7.500		-7.500	N
T671C Dagbesteding (WMO)	152.500		152.500	V
T672A Jeugdhulp begeleiding	72.903		72.903	V
T672B Jeugdhulp behandeling	-203.970		-203.970	N
T672C Jeugdhulp dagbesteding	-200.876		-200.876	N
T672D Jeugdhulp zonder verblijf overig	10.431		10.431	V
T673A Pleegzorg	105.709		105.709	V
T673B Gezinsgericht	-251.648		-251.648	N
T673C Jeugdhulp met verblijf overig	-636.557		-636.557	N
T674A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-862.789		-862.789	N
T674B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	25.993		25.993	V
T674C Gesloten plaatsing	300.503		300.503	V
T681 Beschermd Wonen (WMO)	-28.529		-28.529	N
T682A Jeugdbescherming	-336.017		-336.017	N
T682B Jeugdreclassering	5.243		5.243	V
T71 Volksgezondheid	-75.000		-75.000	N
Totaal	**-2.012.332**	**0**	**-2.012.332**	**N**

Toelichting/analyse per taakveld:

T43 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken
Op basis van de laatste doorrekening verwachten wij dat de Leerlingenvervoerskosten (LLV) lager uitvallen in 2024 waardoor er éénmalig €50K kan worden afgeraamd. Het is nog niet duidelijk of dat deze kostenverlaging doorzet, omdat er in augustus 2025 een nieuw contract ingaat.

Omdat er minder peuters gebruik maken van de peuterspeelzalen kunnen de kosten met €15K worden bijgesteld.

In 2024 is er tijdelijke opvang voor Oekraïense kinderen nodig en verwacht wordt dat de kosten hoger uitkomen dan begroot, we ramen hier vervolgens €17K extra voor.

T61 Samenkracht en burgerparticipatie
De LimonadeBrigade is om vanuit samenwerking een programma neer te zetten dat ouders, het sociale netwerk en professionals zodanig toerust om gezamenlijk zelfontplooiing en ontwikkeling bij kinderen te realiseren. Dit wordt ook wel een positief opvoed- en opgroeiklimaat genoemd, hiervoor heeft het college subsidie beschikbaar gesteld (collegebesluit nr. 1148136), de dekking hiervan zit op TV 66.

We zien in het sociaal team een toename in complexiteit van de cliënten en hun hulpvragen. Dit betekent dat er meer inzet nodig is van de gedragswetenschapper, waardoor de kosten met €20K toenemen. De gedragswetenschapper heeft expertise die ons sociaal team niet in huis heeft. Voor 18- zit de gedragswetenschapper verankerd in de afspraken van de aanbesteding.

Vanaf 2023 is er een toename van geregistreerde mantelzorgers waardoor de kosten structureel stijgen met €12K.

Het betreft het project Groet&Ontmoet, deze algemene voorziening vormt een waakvlamfunctie en biedt de mogelijkheid aan mensen (doelgroep GZ/GGZ – met en zonder beschikking) vragen te stellen. Deze voorziening is al enige jaren beschikbaar. Vanaf 1 maart 2024 zien wij dit als voorliggende voorziening en mogen de aanbieders geen Wmo-uren meer declareren op de persoonlijke Individuele begeleiding. Hierdoor is er meer budget nodig €18K).

T63+T64+T65 Inkomensregelingen, WSW en beschut werk, Arbeidsparticipatie
Zie toelichting Avres.

T66 Maatwerkvoorzieningen (WMO)
Op basis van de gereden zones van de Molenhopper in het eerste kwartaal van 2024 is de verwachting dat het beschikbare budget ontoereikend is. De extra kosten worden geraamd op €50K ook is de verwachting dat met de nieuwe aanbesteding de kosten nog meer gaan stijgen. Daarnaast is de verwachting dat het beschikbare budget voor vervoersvoorzieningen niet toereikend is, de overschrijding van de kosten wordt geraamd op €15K. Dit wordt veroorzaakt omdat er alleen rekening is gehouden met verwachte huurkosten en niet met aankoop van voorzieningen en pgb's. Ook hier is de verwachting dat met de nieuwe aanbesteding in 2025 de kosten verder gaan stijgen.

De subsidierelatie met HomeStart is beëindigd en de beschikbare middelen (-€26K) zijn als dekking ingezet voor de Limonadebrigade conform het collegebesluit nr. 1148136, zie TV61.

T671A Huishoudelijke hulp (WMO)
Door een toename van het aantal cliënten die in aanmerking komen voor huishoudelijke ondersteuning (HO), is €80K meer budget nodig.

T671C Dagbesteding (WMO)
Door een afname van het aantal cliënten dat gebruik maakt van dagbesteding en vervoer kan het budget structureel met € 152K naar beneden worden bijgesteld. Het bedrag van € 152k bestaat overigens uit 2 afzonderlijke onderdelen: € 125k afname cliënten met indicatie dagbesteding en € 27k afname vervoer voor dagbesteding.

T672A Jeugdhulp begeleiding
Zie toelichting SOJ

T672B Jeugdhulp behandeling
Zie toelichting SOJ

T673A Pleegzorg
Zie toelichting SOJ

T673B Gezinsgericht
Zie toelichting SOJ
T673C Jeugdhulp met verblijf overig
Zie toelichting SOJ

T674A Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf
Zie toelichting SOJ

T674B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf
Zie toelichting SOJ

T674C Gesloten plaatsing
Zie toelichting SOJ

T681 Beschermd wonen (WMO)

Zie toelichting DGJ

T682A Jeugdbescherming
Zie toelichting SOJ

T71 Volksgezondheid
Voor 2024 was nog geen rekening gehouden voor de opvang van Oekraïense vluchtelingenkinderen, hiervoor is €75K nodig.

Programma 4 Bestuur en Veiligheid

Taakvelden programma 4	Mutatie lasten/ baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/ nadelig saldo
T010 Bestuur	-21.294		-21.294	N
T020 Burgerzaken	-40.000		-40.000	N
T110 Crisisbeheersing en brandweer	46.158		46.158	V
T120 Openbare orde en veiligheid	11.673		11.673	V
Totaal	**-3.463**	**0**	**-3.463**	**N**

Toelichting/analyse per taakveld:

T020 Burgerzaken
Door de paspoortpiek (5 jaar vanaf 2024) en de optie tot gratis bezorging van documenten zijn deze bezorgkosten €40K hoger dan begroot.

T110 Crisisbeheersing en brandweer
Uit de jaarrekening 2023 van de GR VRZHZ wordt het positieve resultaat van €985K uitgekeerd aan de deelnemende gemeenten, het aandeel van de gemeente Molenlanden komt uit op €102K. Door ontwikkelingen met die betrekking hebben op de leningenportefeuille, het meerjarenplan huisvesting, de energielasten en diverse kleine bijstellingen is een verhoging van €56K voor de lopende begroting 2024 nodig, deze is reeds voor zienswijze in de raad geweest.

Algemene dekkingsmiddelen

Taakvelden algemene dekkingsmiddelen	Mutatie lasten/ baten	Mutaties reserves	Saldo	Voordelig/ nadelig saldo
T04 Overhead	-527.307	160.860	-366.447	N
T05 Treasury	-22.725		-22.725	N
T061 OZB woningen	20.000		20.000	V
T062 OZB-niet woningen	-43.500		-43.500	N
T064 Belastingen overig	-42.700		-42.700	N
T07 Algemene uitkering gemeentefonds	986.975		986.975	V
T08 Overige baten en lasten	332.000		332.000	V
T09 Vennootschapsbelasting (VpB)	-1.463		-1.463	N
Totaal	**701.280**	**160.860**	**862.140**	**V**

Toelichting/analyse per taakveld:

T04 Overhead
Door vertraging van inhuurfacturen die niet in de jaarrekening 2023 zijn meegenomen blijkt wel een openstaande betalingsverplichting te bestaan die wij alsnog dienen te voldoen, de lasten vallen vervolgens in 2024 maar hebben feitelijk betrekking op 2022 en 2023. Het gaat hierbij om de vervangende inhuur voor project control (was openstaande vacature) en de secretaris van de commissie bezwaarschriften. Totaal gaat het om €152K. Bij het I-domein zijn de begrote middelen onvoldoende voor de Monitoring en Responsedienst voor informatiebeveiliging en de doorontwikkeling van de informatievoorziening, dit levert een nadeel op van €135K. Er is een directiebesluit genomen tot formatie-uitbreiding voor een WOO-coördinator, de kosten in 2024 zijn €56K. De ingeboekte stelpost met de te verwachten besparing als gevolg van het sluiten van de servicepunten valt nu vrij, samen met de gerealiseerde besparingen is dit een nadeel van €12K. Er zijn diverse kleine budgetaanpassingen met totaal een nadeel van €10K.

T062 OZB-niet woningen
Doordat er meer bezwaarschriften zijn ingediend zijn de kosten hoger dan begroot, dit is een nadeel van €43K.

T064 Belastingen overig
Voor de aanschaf en implementatie van het digitaal portaal belastingen is er eenmalig €42K nodig voor licentie- en onderhoudskosten.

T07 Algemene uitkering gemeentefonds
Decembercirculaire 2023 Algemene uitkering €189.384
Meicirculaire 2024 Algemene Uitkering €799.542

T07 Overige baten en lasten
Meicirculaire 2024, vervallen stelpost prijsstijgingen
Specificatie reservemutaties Algemene dekkingsmiddelen:

Onttrekking reserve Sociaal begeleidingsplan: Voormalig personeelslid	€	36.206
Onttrekking Algemene reserve: Vervanging Financieel systeem	€	86.088
Onttrekking Algemene reserve: Implementatiekosten EHRM pakket	€	38.566
Totaal reservemutaties Algemene dekkingsmiddelen	**€**	**160.860**

2.2 Investeringen

In de Zomernota informeren wij over de investeringen die op dit moment kunnen worden afgesloten, waarvan tussentijds het beschikbaar gestelde krediet wordt aangepast of waarvan is vastgesteld dat deze kunnen vervallen. De reden van de mutatie is in het hieronder opgenomen overzicht vermeld.

Omschrijving investering	Oorspronkelijk budget	Budgetmutatie (-/- = verlagen) (+ = verhogen)	Reden van de mutatie
Groot Ammers - Riolering Ambachtsweg/Nijverheidsweg 2024	0	332.000	Na inspectie is gebleken dat meer riool moet worden gerepareerd/vervangen.
Oud Alblas - Kastanjelaan Bergbezinkleiding 2024	0	150.000	Tijdens onderhoud is gebleken dat deze leiding gescheurd is en moet worden vervangen.
Arkel - Dam/Schotdeuren Regenwaterriool 2023	0	300.000	Voor de uitgebreide toelichting op deze mutatie verwijzen we naar de toegezonden Raadsinformatiebrief
Arkel - Dam/Schotdeuren Wegen 2023	803.000	600.000	Voor de uitgebreide toelichting op deze mutatie verwijzen we naar de toegezonden Raadsinformatiebrief
Streefkerk - Kerkstraat 2017	325.500	126.000	Door de bouwontwikkelingen in dit gebied Kerkstraat/Houthof dient een verzakt riool opnieuw gelegd te worden.
Nieuw-Lekkerland - Middengebied Riolering 2022	1.603.710	1.235.412	Door de manier van bouwrijp maken in het verleden zijn ingrijpende maatregelen nodig om zetting tegen te gaan waardoor gehele onderbouw van infrastructuur verwijderd moet worden. De prijsstijgingen en klimaatmaatregelen zijn hierin opgenomen
Nieuw-Lekkerland - Middelweg Riolering 2022	0	51.928	De nieuwbouwwerkzaamheden van de Woningbouwvereniging worden telkens doorgeschoven en hiermee ook de werkzaamheden van de gemeente. Echter de werkzaamheden aan de riolering konden niet wachten en hebben we eerder moeten oppakken. De rioleringswerkzaamheden hadden niets te maken met de nieuwbouw, maar met de slechte afvoer van een aantal huizen verderop in deze straat. De werkzaamheden

			hebben € 51.928 gekost en zijn dus vooruitlopend op de reconstructie al uitgevoerd. De planning was oorspronkelijk al in 2022.
Nieuw-Lekkerland - Middengebied Wegen 2022	3.123.990	2.261.262	Door de manier van bouwrijp maken in het verleden zijn ingrijpende maatregelen nodig om zetting tegen te gaan waardoor gehele onderbouw van infrastructuur verwijderd moet worden. De prijsstijgingen en klimaatmaatregelen zijn hierin opgenomen. Er is reeds budget beschikbaar om hierin te voorzien.
TOTAAL		**5.056.602**	

2.3 Voortgangsrapportage Projecten

Als onderdeel van doorontwikkeling Projectmatig Werken is afgesproken dat we in de Zomer- en Najaarsnota rapporteren over de grote projecten. Hierin rapporteren we op hoofdlijnen op de projectbeheersingsaspecten. We doen dit overzichtelijk door rode, gele en groene gezichtjes:

- Een rood gezichtje betekent dat het project op dat beheeraspect niet binnen de kaders verloopt.
- Een geel gezichtje betekent een aandachtspunt.
- Een groen gezichtje betekent een bevestiging dat het project zich binnen de gestelde kaders beweegt.

Rode gezichtjes zijn in deze rapportage altijd toegelicht. Daarnaast worden eventuele successen of bijzonderheden bij een project toegelicht.

Het is van belang om te vermelden dat een selectie is gemaakt om alleen financiële risico's, waar de gemeente mee te maken heeft te rapporteren in de voortgangsrapportage. De overige risico's (indien aanwezig) worden niet expliciet toegelicht.

Wij willen u graag op de hoogte brengen van onze beslissing om alleen grote projecten op te nemen in de voortgangsrapportage en geen klussen. Deze beslissing is genomen op basis van een interne memo binnen onze organisatie, waarin duidelijk onderscheid is gemaakt tussen wat precies als een (groot) project en wat als een klus wordt beschouwd. Uit de interne memo blijkt dat bovenstaande criteria omtrent de financiële risico's ook onder de definitie 'groot project'' valt. Hierin wordt namelijk aangegeven dat het belang rond tijd, geld en capaciteit groot is, in tegenstelling tot de definities 'project light' en 'klus', waar de randvoorwaarde rondom 'geld' beperkt en niet aanwezig is. Deze aanpak draagt bij aan een heldere en transparante rapportage van de voortgang van onze activiteiten.

Bovenstaand onderscheid is van essentieel belang geweest bij het selecteren van de onderstaande projecten op de volgende pagina voor de inhoud van de rapportage.

In de onderstaande tabel wordt op sommige onderdelen een groene smiley geplaatst omdat de fase in de voorbereiding inderdaad ook conform planning verloopt. De definitieve startfase had alleen in sommige gevallen veel eerder moeten beginnen en zou in dat geval oranje of soms zelfs rood moeten zijn. Dit kan een vertekend beeld geven.

P1 Wonen en leven in Molenlanden	**Geld**	**Risico's**	**Organisatie**	**Tijd**	**Informatie**	**Kwaliteit**
Giessen-Oudekerk – herontwikkeling schoollocatie	🙂	🙂	🙂	😐	🙂	🙂

Algemene toelichting *Toelichting Tijd*	Het project bestaat uit 2 deelprojecten, een grex (woningbouw) en een Vex (vervangende nieuwbouw school). De ramingen zijn geactualiseerd voor zowel de school als de woningen. De Raad heeft in januari 2023 besloten om extra krediet beschikbaar te stellen voor de bouw van een school. De voorbereidingen zijn gestart voor de te realiseren nieuwbouw van de school. De oorspronkelijke planning heeft lichte vertraging opgelopen, waardoor niet parallel op de vastgestelde data wordt gelopen. Bouw start is gepland in zomer van 2024 (juni/juli) en is gereed in maart 2025. Medio zomer 2025 zal de oude school gesloopt worden waarna de 11 woningen worden gebouwd op de plek van het huidige schoolgebouw. Het project wordt medio eind 2026 woonrijp opgeleverd.

	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
Langerak – Woningbouw Zuid						

Algemene toelichting

Dit project loopt voorspoedig. De bouwwerkzaamheden starten in 2024 waarbij de verwachte opleverdatum gepland staat in het voorjaar van 2025 (woonveld E en F). Fase 'G' start in 2025 en zal gereed zijn in 2026.
Voor Fase 'H' geldt, dat deze start in 2026 en voltooid wordt in 2027.
Aansluitend wordt tenslotte nog fase I gebouwd (2027-2028).

	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
Oud-Alblas – Ontwikkeling Oud-Alblas Zuid						

Algemene toelichting

Dit project is in de voorbereidingsfase en heeft nog geen vastgestelde grond-exploitatie. Dit is ook de reden waarom alle indicatoren een groene smiley toegewezen hebben.

	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
Bleskensgraaf-West (ROP)						

Algemene toelichting

Dit project is in de voorbereidingsfase en heeft nog geen vastgestelde grond-exploitatie. Dit is ook de reden waarom alle indicatoren een groene smiley toegewezen hebben.

	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
Nieuw- Lekkerland – Woningbouw Nieuw-Lekkerland Oost						

Algemene toelichting

Plan is in ontwikkeling. De intentie is nog steeds om het plan op eigen gronden te ontwikkelen. De uitwerking van de totale ontwikkelingsstrategie is voorzien in de tweede helft van 2024.

AD Algemene Dekkingsmiddelen en onvoorzien						
Bleskensgraaf – Nieuwbouw binnendienst/gemeentewerf						
	Geld	Risico's	Organisatie	Tijd	Informatie	Kwaliteit
Bleskensgraaf – Verbouwing van de Spil						

Algemene toelichting

De investeringen rondom de verbouwing van de Spil en de nieuwbouw van de gemeentelijke huisvesting/gemeentewerf zijn in ver gevorderd stadium.

De verbouwing van de Spil is inmiddels afgerond en de in gebruik name van de nieuwbouw staat voor juli gepland.

Algemene opmerking bij de kleurstelling:
Projecten vergen vaak een jarenlange voorbereiding en lopen ook meerjarig door. Specifieke doelen zijn daarom niet altijd makkelijk per jaarschijf te beoordelen maar moeten in het geheel van de totale doorlooptijd gezien worden. Tussentijdse ontwikkelingen hoeven op zich het uiteindelijke doel niet definitief in positieve- of negatieve zin te beïnvloeden.

Projectnaam	Reden niet selecteren	Status
1. BL-Bedrijventerrein Melkweg 1e fase	Project is in de afrondende fase	Financiële afwikkeling vindt plaats
2. BL-Bedrijventerrein Melkweg 2e fase	Project is in de afrondende fase	Financiële afwikkeling vindt plaats
3. Ontwikkeling Doetse Vliet GSB	Project is afgerond	Project is afgerond
4. Bedrijventerrein Gelkenes GA	Project is in de afrondende fase	Financiële afwikkeling vindt plaats
5. Herontwikkeling Smidse Berg NRD	Project is afgerond	Project is afgerond
6. Herontwikkeling CBS locatie HBL	Project is afgerond	Project is afgerond
7. MLN-Transferium Westrand NLL/Kinderdijk	Project is afgerond	Project is afgerond
8. Brede school Groot-Ammers	Project bevindt zich in onderzoeksfase	Voorbereidingskrediet is verleend ter hoogte van € 780k.
9. Nieuwpoort – Schoolstraat	Klein project (onder 10 woningen)	Project is in afrondende fase en financiële afwikkeling vindt plaats.
10. Schelluinen - Vertreklocatie oude school (Tweespan)	Klein project (onder 10 woningen)	Project is in afrondende fase en financiële afwikkeling vindt plaats.
11. Ontwikkeling Woonwagenlocatie Arkel	Project is afgerond	Project is afgerond
12. De Boomgaard te Groot-Ammers	Project bevindt zich in de onderzoeksfase	Voorbereidingskrediet is verleend

2.4 Reserves en voorzieningen

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de reserves en voorzieningen. In de kolom “Mutaties zomernota 2024” zijn de reservemutaties vermeld die in deze Zomernota zijn opgenomen.

Naam van de reserve/voorziening	Saldo begin 2024	Begrotings-wijzigingen 2024	Mutaties zomernota 2024	Saldo eind 2024
Algemene Reserve				
Algemene reserve*	27.110.518	7.900.750	-510.250	34.501.017
Bestemmingsreserves				
Kapitaallasten	64.403.800	-1.862.926	206.567	62.747.441
Kapitaallasten Wegen	28.300.305	1.691.462		29.991.767
Ontwikkeling recreatie/toerisme	75.000		-75.000	0
Leefbaarheid Kinderdijk	63.818			63.818
Klankbordgroepen/Dorpsberaden	198.570			198.570
Afwikkeling voorgaande jaren	2.235.258	-2.235.258		0
Toekomstvisie begraafplaatsen	75.185			75.185
Duurzaamheidsinvesteringen	2.819.272	376.992	-163.315	3.032.949
Duurzaamheidsprojecten	2.052.851	-240.000		1.812.851
Sociaal Begeleidingsplan	188.387		-36.206	152.181
Omgevingswet	979.711	-220.850		758.861
Afval	1.801.539			1.801.539
Totaal reserves	**130.304.213**	**5.410.170**	**-578.204**	**135.136.179**
Voorzieningen				
Onderhoud gebouwen	4.786.437	56.498		4.842.935
Onderhoud openbare ruimte	1.159.039	-222.837		936.203
Wachtgelden wethouders	511.220	-299.012		212.208

Pensioenvoorziening wethouders	2.418.093	192.103		2.610.195
Voormalig personeel	103.692	-51.846		51.846
Regeling Vervroegd Uittreden	34.897	-28.507		6.390
Rioleringen	13.300.908	-876.192	-140.500	12.284.215
Onderhoud graven	520.790	-44.054		476.736
Afvalstoffen	0			0
Verlofsparen	337.153			337.153
Totaal voorzieningen	**23.172.229**	**-1.273.847**	**-140.500**	**21.757.881**
Totaal reserves en voorzieningen	**153.476.441**	**4.136.323**	**-718.704**	**156.894.060**

***Opmerkingen**:*
- bedragen zijn onttrekkingen
+ bedragen zijn dotaties
**Het resultaat van de jaarrekening 2023 is conform het voorstel van de jaarrekening in de bovenstaande cijfers alvast verwerkt, de Raad dient dit nog wel te besluiten.*